

תשורה

משמחת נישואין

של

מנחם מענדל הלוי ומיכלא רחל שיחיו לוין

יום ראשון, ד' ניסן ה'תשס"ט

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

החתן, מנחם מענדל לוי, מקבל דולר לברכה מכ"ק אד"ש מה"מ

הכלה, מיכלא רחל לוי, מקבלת כוס של ברכה מכ"ק אד"ש מה"מ

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו למזל טוב ביום ראשון ד' ניסן ה'תשס"ט.

התודה והברכה נתונה בזאת לידידינו ומכירינו אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו ולברך את הזוג בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות ורוחניות.

בשמחה ובטוב לבב הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו מקרוב ומרחוק בתשורה המצורפת בזה. תשורה מיוחדת זו כוללת: צילום התשורה שחולקה - על ידי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע - בחתונת כ"ק אדמו"ר מה"מ. יומנים מחודש ניסן שכתב אב הכלה בין השנים תשל"ב-תש"מ, בהם מתוארים הנהגות הרבי, וכן תיאור ביקוריו בליל הסדר במוסד "פרי". כמו כן מובאים בפירסום ראשון הגהות בכת"ק על נוסח הברכות שהואיל כ"ק אד"ש לברך בעת ביקוריו לפני עריכת הסדר הנ"ל, וכן מענות קודש על דברי דפוס והוצאה לאור בעריכת אב הכלה.

הא-ל הטוב הוא ית' יברך את כבו' ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש ועד בשר במיוחד בברכה שנזכה ללכת משמחה זו לשמחה העיקרית "שמחת עולם על ראשם" בהתגלותו המיידית של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

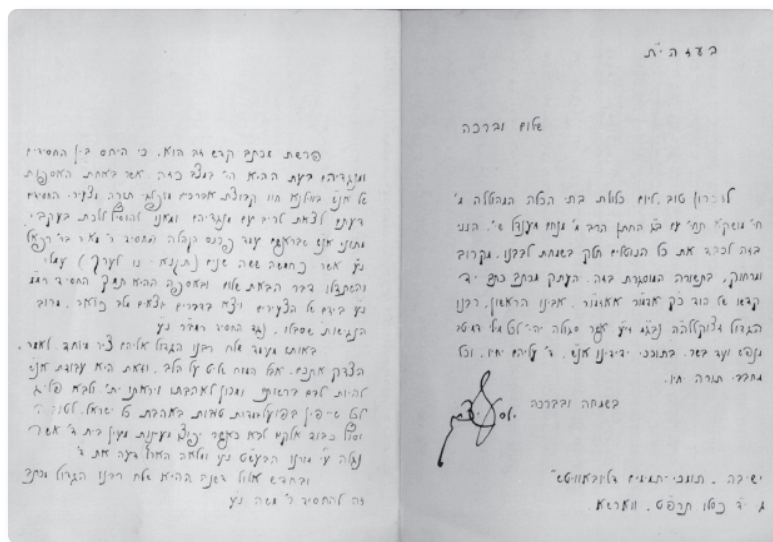
ד' ניסן, ה'תשס"ט
ברוקלין, נ.י.

בברכת חג פסח כשר ושמח

הורי הכלה
משה חיים ודאבא לוינ

הורי החתן
יוסף יצחק הלוי ודינה לוינ

התשורה בחתונת הרבי

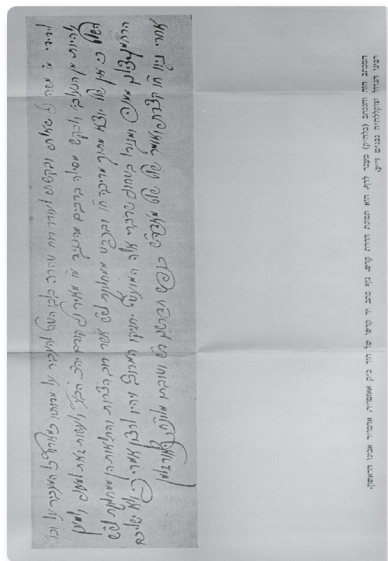
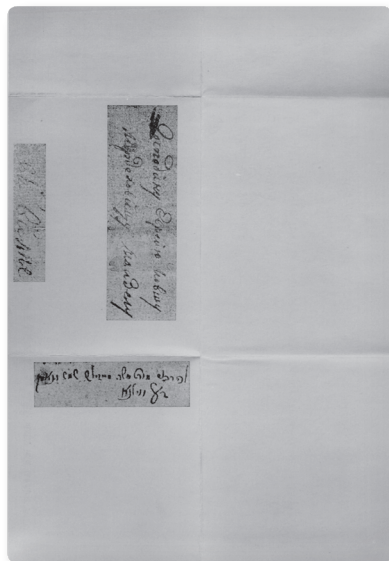

באמצע סעודת החתונה של הרבי, בי"ד כסלו תרפ"ט, שעה שהסיבו המסובים ליד השולחנות הערוכים, ציוה הרבי הרי"צ לאחד מתלמידי התמימים, לחלק בשמו, לכל אחד ואחד מהמסובים, תשורה מיוחדת:

גיליון שנכפל לשלושה חלקים. מצדו האחד של הגיליון נדפס צילום "תמונת הדרת-קודש. גוף כתב יד קדשו של כ"ק אאזמו"ר. אדמו"ר אבינו הראשון. רבינו הגדול זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ומצדו השני, כלפי חוץ, נדפסו שלושה צילומי קטעים קטנים, האחד - כתוב בלשון הקודש - אף הוא בגוכי"ק של אדמו"ר הזקן. השניים האחרים נכתבו ברוסית על-ידי אדם אחר.

לגיליון זה צורף גיליון נוסף שנכפל לשנים: מצד ימין נדפס צילום מכתבו של הרבי הרי"צ - הכתוב בכתב ידו של אחד המזכירים וחתום בגוכי"ק של אדמו"ר הרי"צ - בו הוא מודיע כי מכתב של אדמו"ר הזקן שראה לכבד בו "את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק . . אשר סגולה יהי לכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר, בתוככי ידידנו אנ"ש, ד' עליהם יחיו, וכל מחבבי תורה יחיו". בצד השמאלי של הגיליון, נדפסה פשר פתשגן הכתב - אף זאת בצילום כתב-ידו של אותו מזכיר - בו מפרט הרבי את הנסיבות בגללן שלח רבינו הגדול את מכתבו הנ"ל.

בנוסף לחלוקת ה'תשורה' בעת החתונה, שלח הרבי הריי"צ 'תשורה' זו לכמה מחסידיו, וכלשון הרבי באחד ממכתביו: ". אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר שלחו בתור מתנה לחסידים ואנ"ש בקשר עם חתונתי".

לידידי מו" נ"י נשח נ"י שאלתי ובקשתי לעורר רוח טהרה בלבנו הטהור] להעביר על מידותיו כמארז"ל כל המעביר על וכו' ולהיות מן הנעלבין] ולבקש מחילה ברבים מהנגיד מו" מאיר נ"י קודם יה"כ תבע"ל [יום הכיפורים הבא עלינו לטובה] ולעשות זאת למעני ולמען השלום] כי אין שלו' יוצא מתוך מריבה ח"ו ובפרט ממחלוקת לש"ש [לשם שמים] אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לש"ש הרחמן יצילנו מנמנה ומגודל בטחוני שדברי אלה המועטין] יחזיקו המרובין] ויחיו לרצון אמרי פי ולא ישליכם אחרי גיון ח"ו קיצרתי ואומר שלו' שלו' מאדה"ש [מאדון השלום] כנפש תדרשנו ד"ש [דורש שלומן] וטובתו מלונ"ח [מלב ונפש חפיצה] שניאור זלמן

תרגום הכיתוב בתמונה השמאלית למטה - בגוף כתב יד קודש אדמו"ר הזקן:
להרבי מו"ה מייזליש שמש ונאמן דק[הלת] ווילנא
שלוש השורות הנוספות, בשפה הרוסית, נכתבו על-ידי אחר:
לאדון יהודי משה מורדוכוביץ [בן מרדכי] מייזליש בוילנא

מכתבי קודש

מהרבי מלך המשיח להורי החתן והכלה

לויך - טאפאק -
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

כ"ה, כט" טב"א השל"ט
 ברוקלין, נ.י.

האברך הווי"ח אי"א נו"נ וכו'
 מוה' יוסף יצחק שי' הלוי
 רב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
 ליום כו' אלול הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב
 מזל טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחה ויבנו בית
 בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
 כפי שהם מוארים בפאור שבגוריה זוהי הורת החסידות.

בברכת מזל טוב
 מזל טוב

מכתב
כ"ק אדמו"ר מה"מ
להורי החתן
לקראת חתונתם

לויך - פ. אלטא קאליפ.
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ג' ניסן תשמי"ה
 ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
 מוה' יוסף יצחק שי' הלוי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולד להם בן למזל טוב,
 הנה יה"ר מהשי"ת שיכניסוהו לבריתו של אברהם
 אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן יכניסוהו לתורה
 ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו ביחד עם זוג' תי'
 מתוך הרחבה.

בברכת מזל טוב

מכתב
כ"ק אדמו"ר מה"מ
להולדת החתן

מנחם מענדל הלוי ומיכלא רחל שיחיו לוינ

לוינ- קליין- ברוקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, יג' שבט תשמ"א
 ברוקלין, נ.י.

האברך הו"ח אי"א נו"ג וכו'
 מוה' משה חיים שי'
 וב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן החנוּתם
 ליום טו' שבט הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב
 מזל טוב ושוה"י בשעה טובה ומוצלחה ויבנו
 בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה
 והמצוה כשי שהם מוארים ככאור שבחורה זוהי
 תורת החסידות.

בברכה מזל טוב
 מזל טוב

מכתב
 כ"ק אדמו"ר מה"מ
 להורי הכלה
 לקראת חתונתם

לוינ- ברוקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, אדר"ח תמוז תשמ"ו
 ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"ג עוסק בצ"צ
 מוה' משה חיים שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב
 ונקרא שמה בישראל מיכלא רחל תי',

הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג' תי'
 לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

ידוע מכ"ק אדמו"ר (מהרשי"ב) נ"ע, אשר
 מנהגו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה
 ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות ק"ז א) נשים
 במאי זכיין באקרובי כו' באחובי כו' ונטרין כו'

בברכה מזל טוב

מכתב
 כ"ק אדמו"ר מה"מ
 להולדת הכלה

יומן מ"בית חיינו"

חודש ניסן תשל"ב

נכתב על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוין

יום רביעי ז' ניסן ה'תשל"ב

בשעה 8:15 בבקר יצאתי עם קבוצת בחורים ואברכים משדה התעופה לוד במטוס אל-על. אחרי ארבע שעות טיסה נחתנו בג'נבה שבשווייץ, ואחרי שעה המשכנו בטיסה לניו-יורק. אחרי שמונה וחצי שעות טיסה הגענו לשדה התעופה קנדי. המטוס הגיע בשעה 2:45 (שעון ניו-יורק). יצאתי החוצה רק בארבע ורבע. כשעתיים חכינו שיבואו לפגוש אותנו, אבל אף אחד לא הגיע, ובשעה שש ורבע לקחנו - כמה בחורים ואני בתוכם - מונית ונסענו ל-770.

הגענו לפני שבע, בזמן שכ"ק אד"ש התפלל ערבית. עמדתי בפרוזדור וראיתי את כ"ק אד"ש בפעם הראשונה בחיי כשיצא מתפלת ערבית והלך לחדרו הק'. הוא הסתכל עלי ובירכתי שהחיינו. נפגשתי עם אבא שלי שהגיע לכ"ק אד"ש לפני פורים. הוא הראה לי קצת את הבנין של 770 ואחר-כך הלכתי למסעדה ואכלתי שם ארוחת ערב.

יום חמישי ח' ניסן

בתשע וחצי התפללו שחרית וקצת אחרי עשר נכנס כ"ק אד"ש לקרה"ת ועלה לשלישי. אחר-כך כל האורחים בירכו הגומל וכ"ק אד"ש ענה לכולם מי שגמלך טוב וכו'. אח"כ עבר כ"ק אד"ש ליד ארון הקודש, נגע בפרוכת וחזר למקומו. אחרי יהללו יצא מביהכ"ס.

היתה אסיפה של הנהלת הישיבה עם הבחורים של הקבוצה שלנו, בה השתתפו הרב מרדכי מענטליק, הרב שלום מרוזוב והרב דוד ראסקין. אמרו שצריכים להתחיל ללמוד מיד ולא להסתובב עם קרובים ודברים אחרים. הם אמרו שלפני פסח או אחרי פסח יבחנו אותנו ושנאחנו נלמד בחובבי תורה (חוץ מיחידי סגולה - בידיעה או בגיל - שילמדו ב770). בחובבי תורה התחילו ללמוד לאחרי פורים (השתא) ע"פ הוראת כ"ק אד"ש. לתפילות

שלוש פעמים ביום אנו נלך 770. אם תהיה התוועדות וכדו' יודיעו מיד לשם. זה נמצא גם ברחוב איסטערן פארקוויי בסמוך לפנימיה שלנו. אנחנו נגור באחד הבתים הקנויים ב907 איסטערן פארקוויי, יש שם 5 חדרים.

מנחה התפללנו ביחד עם כ"ק אד"ש. הודיעו שתפלת ערבית יתפללו בביהכנ"ס הגדול (כנראה מפני ריבוי אנשים שהגיעו מכל קצוי תבל (לכבוד י"א ניסן שנת השבעים)). כ"ק אד"ש נכנס לתפלה. אחרי 'ברכו' התיישב. עמדתי לא רחוק מכ"ק אד"ש. אחרי התפילה הוא הסתובב לקהל ועשה תנועה עם יד שמאל (כאילו אומר נו...) עם חיוך בפנים, ותיכף התחילו לנגן את מארש נאפוליון. כ"ק אד"ש נגע בפרוכת כדרכו ויצא מביהכנ"ס. הקהל התחיל לרקוד והמשיכו את הריקוד מחוץ לבית הכנסת, ליד החלון של חדרו הק'. לאחר קצת זמן יצא כ"ק אד"ש למכונית. עשו עבורו שביל.

בזאל של הישיבה הי' שבע ברכות של רובאשקין (בצהריים הי' השבע ברכות של נכדו של פאליע כהן).

יום ו' עש"ק ט' ניסן

בבקר קמתי ב7:20, הלכתי למקווה והגעתי ל770. למדתי "דרך מצוותיך", ואחרי התפלה וארוחת הבקר המשכנו ללמוד מס' קידושין. באמצע הלימוד פתאום כל הבחורים עמדו ממקומם. כ"ק אד"ש הגיע. אדם א' עכב את כ"ק אד"ש, נתן לו ספר קטן ודיבר אתו במשך כמה דקות. אח"כ הוא סיפר שנתן ספר תניא שהדפיס עתה. כ"ק אד"ש ביקשו להדפיסו, ועשו את זה תוך עשרה ימים (כמדומה לי באנגליה). כ"ק אד"ש הי' שבע רצון. ואמר כמה פעמים "א יישר כוח און א דיינק" [= יישר כוח ותודה].

הגיע מברק ברכה ליום הולדת של הרבי - מר' ירמ' ברנובר מרוס'.

שבת הגדול י' ניסן

בליל שבת התפללנו קבלת שבת במנין של כ"ק אד"ש. אע"פ שבדרך כלל הבחורים מתפללים בשעה שמונה אחרי הסדר, אבל בשבת הראשונה החלטנו להתפלל ביחד עם הרבי.

הצטננתי והרגשתי מאד לא טוב. בקושי עמדתי בהתוועדות. בעת תפלת מנחה באמירת ויהי בנסוע הארון התחיל כ"ק אד"ש לנגן "אנא עבדא דקודשא בריך הוא". אחרי מנחה התיישב כ"ק אד"ש ואמר את ההגדה. ובסיום התחיל לנגן "על אחת כמה וכמה" ויצא מביהכנ"ס.

יום א' י"א ניסן הגדול

בבוקר היה לי חום. בצהריים הלכתי לרופא (ד"ר זעליגסון), ואמר לי שאם אני רוצה ללכת בערב להתוועדות – אהיה חייב לשבת, כי יהיה לי מאד קשה לעמוד.

כ"ק אד"ש נסע לאוהל, והתפללו מנחה מאוחר. למנחה הגעתי ל770. ולפני זה הספקתי לטבול במקוה, אע"פ שבמצב בריאותי כזה היה כנראה אסור לי.

ההתוועדות התחילה בשמונה וחצי, אחרי מעריב. מנחה ומעריב התפללתי ביחד עם כ"ק אד"ש. בעת ההתוועדות ישבתי כהוראת הרופא, אבל הרגשתי מאד לא טוב. בעת אמירת המאמר נעמדתי. באמצע המאמר הרגשתי עוד יותר גרוע ורציתי להקיא. זיעה כיסתה את כל גופי. בשעת הניגון שאחרי המאמר הביט עלי כ"ק אד"ש עם חיוך (כאומר שאשיר) ואח"כ עוד פעם. מאותו רגע נרגעתי לגמרי ומצבי השתפר, והמחלה כאילו הוסרה לגמרי (!). ולא עוד, אלא שלאחר יום כבר הייתי יכול להיות בכל סדרי הישיבה.

יום ג' י"ג ניסן

בימי שני וחמישי בשבוע הרב שמואל קוטיאסער (לעוויתין) מוסר שיעור בספר התניא משעה 3:30 עד 4:00. ב770, המשגיח בחסידות הוא ר' דוד ראסקין ובנגלה ר' שלום מרוזוב. (אבל הרבה פעמים יושב הרב פיקארסקי). פעם בשבוע בימי שלישי הרב פיקארסקי מוסר שיעור בנגלה.

יום ד' י"ד ניסן

בערב פסח בבוקר הוציא הרב בנימין קליין שני בקבוקים מכ"ק אד"ש – בקבוק יין ובקבוק כנראה קאניאק – לסיום מסכת.

בשעה אחת אחר הצהריים נעמדתי ביחד עם אבי בתור לקבל מצת מצוה (מיכלא דמהימנותא ומיכלא דאסוותא) מידו הק' של כ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש התפלל מנחה בשעה 2:30, ורק בערך בשלוש הביאו את המצות. כ"ק אד"ש נותן לכל אחד שתי חתיכות מצה, חוץ מיחידים שנותן להם מצה שלימה. (מצה שלימה קיבלו ר' בצלאל שיף ור' מענדל גרליק ובנו חיים אלעזר). ובחיוך על הפנים אומר "א כשר'ן און א פריילעכן פסח". כשאבי ניגש וקיבל מצה עברו הוא שאל את הרבי "האם כדאי לשלוח מצה לרוסי?" "כ"ק אד"ש ענה "כדאי" ותיכף התחיל לתת מצה עבורם ושאל "פאר וועמען?" [עבור מי?] וענה אבי "פאר אונזערע יונגערלייט" [עבור אברכים שלנו] וכ"ק

אד"ש שאל שוב "פאר וועמען?" והתחיל אבי למנות שמותם: פייגין, יצחק מרדכי... (פעוונזנער) והפסיק אותו כ"ק אד"ש: "און פאר ירמי' אויך?" [וגם עבור ר' ירמי' (-ר' ירמי' ברנובער)] וענה אבי "יע" [כן]. ואמר כ"ק אד"ש "איך האב באקומען פון עם א טעלעגראמע" [קבלתי ממנו מברק] ונתן ארבע חתיכות מצה. עברתי אחרי אבי וכ"ק אד"ש נתן לי שתי חתיכות מצה ואמר לי "א כשר'ן און א פריילעכן פסח".

מעריב התפללנו ביחד עם כ"ק אד"ש ואחרי התפילה המשיך כ"ק אד"ש לחלק את המצה במשך שעה-שעה וחצי לערך. הלכתי עם הבחורים למטבח של פסח של הישיבה, הכנו את הקערה וחכינו לכ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש נכנס, עבר את האולם ונכנס למטבח. (במטבח היתה תלויה תמונת כ"ק אד"ש על הקיר וכ"ק אד"ש הסתכל בה שלוש פעמים). עבר חזרה וליד הדלת העניק את ברכתו הקדושה. אחר-כך התחלנו את הסדר שלנו. אחרי הסדר התוועד קצת ר' דוד ראסקין.

יום ה' ט"ו ניסן יום א' דחג הפסח

התפללנו עם כ"ק אד"ש. ניגנו "האדרת והאמונה". כשהמנין התחיל "הודו לה" אמר הרבי קרבנות. לפני "ברוך שאמר", כשהציבור אחז ב"ויברך דוד", הפסיק כ"ק אד"ש, לקח ספר תניא ולמד באגרת הקודש בערך 3-4 עמודים. אח"כ שם אותו הצידיה והתחיל "ברוך שאמר". ועוד לפני קריאת שמע, בערך ב"א-ל אדון" אחז עם הציבור.

אחרי התפילה מכריזים הכרזות שונות. בדרך כלל עושה זאת הגבאי ר' ישעיהו פינסאן. (בשבת, אודות המלוה מלכה, מכריז גם הגבאי ר' משה פנחס כ"ץ). כ"ק אד"ש עומד ומסתכל ומחכה לסיום ההכרזות. אם הוא ממשיך לעמוד מכריזים אודות תפלת מנחה, ז.א. שלא תהי' התוועדות. ואם הוא מתחיל ללכת מיד - זהו סימן שתהי' התוועדות.

ההתוועדות של יום א' דפסח התחילה בשעה 3:30 ונמשכה עד 5:30. ואחרי זה התפללו מנחה. אחרי מעריב סדר שני. בסדר השני כ"ק אד"ש אינו מבקר באולם הישיבה.

יום ו' ט"ז ניסן יום ב' דחג הפסח

"האדרת והאמונה" לא שרו. זמני ההתוועדות הי' כביום ראשון.

שבת חוהמ"פ

לא היה התוועדות.

ליל שש"פ

בשעה 12 בערך בלילה התחילה ההתוועדות של ר' דוד ראסקין עם הבחורים. בתחילת ההתוועדות קרא הרב מענטליק שני מכתבים כלליים של כ"ק אד"ש מר"ח ניסן וי"א ניסן. והוא הסביר כל ההערות (ה"עייני'ס"), שזה גם עזרה מיוחדת לאלו שיקראו המכתבים בבתי כנסיות שונות מחר בזמן התהלכה. אח"כ המשיך ר' דוד ראסקין את ההתוועדות עד שעה ארבע או ארבע וחצי, ואז נעמדו לרקוד ורקדו עד אחרי חמש, ואחרי זה "בקעו את הים".

בתחילת הלילה ישבתי מול הרש"ג והוא שאל אותי מאיפה אני ועם מי למדתי וביקש ממני ("לזכות אותי עם מצוה") להגיש לו אש שיוכל להדליק את הסיגריה, וכך אכן עשיתי.

יום ד' שביעי של פסח

ההתוועדות, התחילה ב3:30 ונגמרה ב4:40 (שעה ועשר דקות(!)), וכ"ק אד"ש דיבר אודות התהלכה.

בשעה 5:00, אחרי מנחה, הלכו לתהלכה לווייליאמסבורג. ציבור גדול בליווי משטרה שעצרו את התנועה בכדי שיוכלו ללכת בלי לעצור. כשהגענו לשם קיבלו אותנו עם עלונים שזרקו עלינו מהחלונות. אנחנו לא התפעלנו, רקדנו ברחוב. אח"כ ר' דוד ראסקין שלח כולם לבתי כנסת לקרוא את מכתבים הכלליים של כ"ק אד"ש. אני עם עוד 15-20 בחורים מרוסיה הלכנו להבית כנסת של ה"מלאכים". בקיצור, היה שם 'שמח', עד שלבסוף הלכנו.

כשחזרנו מהתהלכה נודע לנו שכ"ק אד"ש התפלל ערבית עם מנין מצומצם.

יום ה' אחרון של פסח

הייתה התוועדות גדולה שהתחילה אחרי מנחה לפני השקיעה ונגמרה בשעה 1:00 אחרי חצות לילה. כ"ק אד"ש שתה ארבע כוסות. בסיום ההתוועדות בירך ברכת המזון. התחיל בנוסח "ברשות מרנן ורבנן ורבותי" (והפסיק קצת אחרי ברשות, ואומרים שאומר "אדמו"ר"). הברכה הראשונה כולה אמר בקול רם עד "הזן את הכל". אחרי מעריב והבדלה התחיל לחלק את "כוס של ברכה". בדרך כלל כששופך מהכוס של ברכה הוא אומר "לחיים ולברכה". כשיגישתי כ"ק אד"ש לא אמר כלום. ומלמטה דחפו אותי שאלך יותר מהר. ולא נשאר זמן לחכות שהרבי יגיד, אז אמרתי לרבי 'לחיים'.

הרבי הסתכל עלי וענה "לחיים ולברכה". חלוקת כוס של ברכה נגמרה לפני 3:00 בלילה ובניגון "כי בשמחה תצאו" עזב כ"ק אד"ש את בית הכנסת בשמחה.

יום ו' עש"ק

בצהריים קיבל כ"ק אד"ש אנשים ליחידות.

שבת מברכים חודש אייר

היתה התוועדות. אחרי הבדלה היתה חזרה. החוזר הוא ר' יואל כהן. על ידו יושב בחור לייבל (נחמן?) שפירא הנקרא "חוזר שני", למרות שהוא שותק כמעט כל הזמן, ועוד בחורים עוזרים. יצרתי היכרות עם בחור מפאריז שהגיע עם קבוצת בחורים לחג הפסח לכ"ק אד"ש – שמו יוסף יצחק לאבקאווסקי. בחור טוב.

יום א' כ"ה ניסן

בלילה קיבל כ"ק אד"ש ליחידות. נכנסו כל האורחים שיצאו מרוסיה שהגיעו לי"א ניסן.

עד יום ראשון ב' אייר למדנו ב770. בנגלה התחלנו "האיש מקדש" פרק ב' בקידושין. במשך הזמן שהיינו ב770 עברנו מבחן בחסידות ובנגלה. בחסידות בחנו אותנו ר' שלום מרזוב ור' שלמה זרחי. בנגלה בחנו הרב מענטליק והרב פיקארסקי.

יום ה' כ"ט ניסן

כ"ק אד"ש נסע לאוהל כמו בכל ער"ח וחזר קצת יותר מוקדם – לפני שבע. מייד הבינו שייתכן ותתקיים התוועדות. כ"ק אד"ש התפלל מנחה במעיל משי. אחרי מנחה הודיע על ידי הרב חודקוב שתהיה התוועדות קצרה. זה ה' בשעה 7:20. תיכף רצו להודיע לכולם. ההתוועדות התחילה בשעה 7:45. בתחילה ה' מאמר. ההתוועדות נגמרה ב10:15.

אחר-כך ה' ה'ווארט' של הת' הירשל מרזוב.

אני נשארתי לחזרה, ואחרי 12:00 הלכתי לשם. שם התוועד ר' מרדכי מענטליק ואח"כ ר' מענדל מרזוב.

כל ההתוועדויות מיו"ד ניסן עד א' דר"ח אייר ה' המשך אחד.

שבת ר"ח אייר

לא ה' התוועדות.

יום א' ב' אייר

התחלנו ללמוד בביהמ"ד ר' "חובבי תורה". הסדר הוא בדיוק כמו ב770. השיעור בנגלה פעם בשבוע ביום שלישי מוסר הרב מענטליק. עבורינו מוסר ר' שלום מרוזוב שיעור כמעט כל יום. המשגיחים הם: הרב לאבקאווסקי, הרב יצחק רייטפארט, והרב מענטליק. בחסידות יש לנו שיעור מר' שלמה זרחי בהמשך תרס"ה. המשגיחים הם ר' שלמה זרחי ור' שלום מרוזוב. הלימודים כאן הם יותר נוחים מב770, באין מפריע. פשוט יושבים ולומדים. לתפילות הולכים ל770.

כ"ק אד"ש קרא לכמה אנשים (אע"פ שלא היתה יחידות), אחד מהם ה' ר' מענדל גורליק. כ"ק אד"ש הביע תודה עבור תיקונים שעשה באהל של אביו (באלמא אטא) ואמר שיכסה כל ההוצאות.

יום ב' ג' אייר

תפלת מנחה התפללו ביחד עם כ"ק אד"ש למטה בבית המדרש הגדול. הגיעו שני אוטובסים עם צעירים וצעירות – "ביטניקים" עם שערות ארוכות. בעבורם התפללו מנחה למטה.

ביום שלישי ורביעי כ"ק אד"ש לא יצא לתפלת מנחה, והתפללו לבד.

יום ה' ו' אייר

כ"ק אד"ש קיבל ליחידות. נכנסו אבי, אמי, ו[יבלחט"א] אחותי לאה. הם היו ביחידות 23 דקות (!). אמי אמרה לכתחילה להרב גרונו שהם יהיו זמן ארוך ושלא יפריע להם, והוא באמת התחשב ולא דפק בדלת.

נקודות מהיחידות: כ"ק אד"ש אמר שצריכים לעשות עבור החזקת היהדות באה"ק. כ"ק אד"ש התעניין בקשר לפרטי המאסר והתפיסה של אבי וגם התעניין האם נשאר לו חובות עבור זה, ואבי ענה שלא. כן התעניין האם נשארו לו חובות בגלל ששילמנו הרבה כסף עבור קבלת היתר יציאה מרוסיה, ואבי ענה שלא.

כ"ק אד"ש שאל איפה הם רוצים לגור – פה או באה"ק, וההורים שלי שתקו. כשכ"ק אד"ש חזר על שאלתו ג' פעמים, אמר אבי: איפה שהרבי יגיד. אמר כ"ק אד"ש שהיות וסבתי לא ראתה את אחיה הרבה שנים

וכנראה היא רוצה לחיות על ידו, שיסעו לאה"ק.

על שאלת אמי איפה יגורו באה"ק, ענה כ"ק אד"ש שיגורו בנחלת הר חב"ד ושאותי תלמד בבית רבקה, בכיתה החדשה שיפתחו עבור אלו שיצאו לאחרונה מרוסי' ויהיו לה שם חברות. ושאבי יעבוד.

כשאמי אמרה שאבא הולך עם חבילה קשה על הלב, ענה כ"ק אד"ש עם חיוך: שישאיר את ה'פעקל' שלו פה בחדר, "דא לאזן אלע איבער זייערע פעקלאך, און מיר וועט דאס אויך ניט שאטן, דא ווערט עס צורייבן". (פה כולם משאירים את "החבילות" שלהם, וגם לי זה לא יזיק, פה הם נימוחים).

יומן מ"בית חיינו"

אדר-ניסן תשל"ג

נכתב על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוין

ש"פ שמיני, פ' החודש, מברכים החודש ניסן, כ"ז אדר שני, ה'תשל"ג.

כ"ק אד"ש קידש על היין.

בהתחלת ההתוועדות ניגנו "בך ה' חסיתי". בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש על ההוראה שלמדים מפ' החודש. אחר-כך ניגנו את הקרעמענטשווגער ניגון. שיחה השני' היתה המשך לשיחה הא'. אחרי ניגון (דביקות?) אמר כ"ק אד"ש מאמר כעין שיחה על הפסוק החודש הזה לכם וגו'.

אחרי המאמר, בזמן שניגנו, נגשו שני חתנים. וכן עשו שבע ברכות.

בשיחה הרביעית הקשה כ"ק אד"ש הקושיות על פירש"י. בשיחה החמישית הקשה קושיות על הזוהר ודיבר בענין משלוח מצות שמורה וכו'. אחרי השיחה חילק משקה עבור זה לר' דוד ראסקין, ונתן לבנו ועוד לנער א' בשביל הבר-מצוה. חייך קצת לבנו של ר' ירמי' ברנובר ומחה כפיו הק'.

בשיחה הששית הקשה עוד קושי' על רש"י והסביר הביאור על רש"י. בשיחה השביעית - הביאור על הזהר, ודיבר בענין ב' ניסן באמרו שאלו ששמעו מאדמו"ר (הרשב"ב) נ"ע יחזרו דא"ח, ונתן משקה לר' סימפסאן עבור זה. לכמה מהנהלת בית רבקה, שאצלם תתקיים מסיבה השנתית בר"ח ניסן, חילק משקה וגם נתן להם מהמזונות. לר' ירמי' ברנובר ובנו - נתן מהמזונות **שלו** (לא מהצלחת) **עם המפית**.

בשיחה השמינית דיבר על יינה של תורה בפירש"י ודיבר על מיהו יהודי, ואמר בסוף נוסח הברכה (ארוכה מאד) **וכו'.**

בסיום ההתוועדות בירך ברכה אחרונה. וניגנו "והיא שעמדה". ההתוועדות נגמרה בשעה 4:45.

לאחר תפילת מנחה התחיל כ"ק אד"ש בעצמו את הניגון "ממצרים

גאלתנו" ובניגון הזה לוו אותנו הביתה - בשעה 5:05.
הניגונים שניגנו: הנה מה טוב, על אחת כמה וכמה.
בדרך חזרה לערבית צעד כ"ק אד"ש בצעדים איטיים מאד - אני ראיתי
זאת, כי עמדתי בחוץ עם הירשל אוקנוב.
תפילת ערבית היתה בשעה 7:04 (חיכו להבדלה). לפני שמונה (בשעה
7:55) נסע הביתה.

יום א' כ"ח אד"ש

הלילה קיבל כ"ק אד"ש ליחידות.
ר' ירמ' ברנובר נכנס בשעה 1:29 אחרי חצות לילה, בנו דניאל יצא כעבור
10 (או 12) דקות, והם (הוא וזוגתו) יצאו בשעה 3:10 בערך.
כ"ק אד"ש גמר היחידות ונסע הביתה בשעה 3:45

יום ב' כ"ט אד"ש

כ"ק אד"ש הגיע ל770 בשעה 1:10 אחה"צ, אחרי עשר דקות ה' קרה"ת,
בשעה 1:40 נסע למקוה, ונסע לאהל בערך בשעה 3:45.
לווינו את ר' ירמ' ברנובר.
כ"ק אד"ש חזר מהאהל בערך בסביבות 7:00, ונכנס להתפלל מנחה. גמרו
התפילה בשעה 7:15, ולאחרי כעשרים דקות בערך התפללו ערבית. אח"כ
נסע הביתה.

יום ד' ב' ניסן

היום נסע כ"ק אד"ש לאהל וחזר בשעה 7:02, ונכנס להתפלל מנחה.
מעריב התפללו בשעה שמונה. מנחה ומעריב ארכו שניהם 7 דקות כל
תפלה.
(לאחרי מנחה נכנס הרב חודקוב לכ"ק אד"ש וישב שם הרבה זמן, ואחרי
מעריב קרא אותו כ"ק אד"ש שוב). בשעה תשע בערך נסע כ"ק אד"ש
לביתו.

יום ה' ג' ניסן

כ"ק אד"ש הגיע לקרה"ת. נסע למקוה בשעה 10:45, נסע לאהל בשעה
1:25 וחזר בשעה 7:05.

קווינט עם זוגתו, ועוד שני אנשים, נכנסו לכ"ק אד"ש בזה אחר זה, ונשאר כ"ק אד"ש בחדרו עוד הרבה זמן עד שנסע הביתה.

ש"פ תזריע ה' ניסן

בשחרית לא קראו בס"ת של משיח. בתפלת מוסף לא ניגנו הוא אלוקינו.

אחרי הצהריים הלך כ"ק אד"ש הביתה בשעה 3:25, וחזר ב4:40. תפלת מנחה התפללו בשעה 5:45. כ"ק אד"ש לא עלה לתורה.

יום ב' ז' ניסן

לקריאת התורה לא הגיע כ"ק אד"ש. קצת לפני השעה שתיים עשרה הגיע ל770 ועשו קריאת התורה. כ"ק אד"ש נסע למקוה בשעה 12:25 וברבע לשלש נסע לאהל. בשעה 7:12 חזר כ"ק אד"ש מהאהל ונכנס להתפלל מנחה. תפלת מעריב התפללו לפני השעה שמונה.

יום ג' ח' ניסן

כ"ק אד"ש נסע הביתה בשעה 1:40 בלילה. הייתי אז ב770.

יום ה' יו"ד ניסן

מעריב התפללו בשעה 9:10. כ"ק אד"ש התפלל כשלא הי' לבוש בבגד משי... (חסר חלק מהיומן)

יום ו' י"א ניסן

כ"ק אד"ש הגיע ל770 בשעה 12:15 אחה"צ. נסע לאהל בערך בשעה שתיים וחזר בערך בחמש ורבע. נכנס מיד לתפלת מנחה וגמרו בחמש וחצי. לאחר רבע שעה בערך נסע הביתה. אחר מנחה ניגנו ניגון החדש "יפרח בימיו צדיק". כ"ק אד"ש חילק מצה לשלוחים. השליח הרב שלמה קונין מסר המתנה וכ"ק אד"ש בירך. כשיצא כ"ק אד"ש ברכו אותו (בשם הזקנים) הרב משה פנחס כ"ן. וכ"ק אד"ש בירך.

ניגנו "יפרח בימיו צדיק" ולא עודד כ"ק אד"ש את השירה.

שבת הגדול י"ב ניסן

כשבא כ"ק אד"ש מביתו קודם התפילה מסר את הפסוק רש"י שידבר עליו בהתוועדות.

בהתחלת ההתוועדות ניגנו הניגון החדש "יפרח בימיו צדיק". בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש על הטעם של שבת הגדול שמביא אדמו"ר הזקן וההוראות שלמדים מזה (משני הטעמים: 'למכה מצרים בבכוריהם', ו'וקחו לכם שה לבית אבות'). בשיחה השני' דיבר כ"ק אד"ש בענין השליחות, ו"שלח את עמי". השיחה החמישית היתה מאמר כעין שיחה, ד"ה עבדים היינו ובהמשך לזה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים (שדיבר בי"א ניסן). וכ"ק אד"ש אמר את המאמר **בעינים סגורות**. בהשיחה הששית הקשה הקושיות על פירש"י י"ד, נ"ג.

לקראת סיום ההתוועדות חילק כ"ק אד"ש משקה לראובן סירוטה וגם להשלוחים. בשיחה השמינית הסביר הביאור על פירש"י וכן ה"ינה של תורה'. בסוף ההתוועדות נתן המזונות והמשקה לר' משה דובינסקי (על ידי הרב חודקוב).

לאחרי ההתוועדות התפללו מנחה ואמר כ"ק אד"ש את ההגדה. ברבע לשש הלך לביתו וחזר לאחרי כשעה. מעריב התפללו בשעה 7:20. ואחר השעה שמונה נסע כ"ק אד"ש לביתו.

במוצש"ק היתה 'חזרה' כרגיל.

יום א' י"ג ניסן

זכיתי בגורל להשתתף בעבודת ההכנה לאפיית המצות עבור כ"ק אד"ש. עבדתי במאפי' משעה 12:30 עד 5:30 בערב.

היום נסע כ"ק אד"ש ל'אהל', וחזר בשעה 7:17. כשנכנס לתפלת מנחה עמד אחד מחסידי בעלז בפרוזדור, ואמר לו כ"ק אד"ש: (אזוי ווי) א בעלזער מנחה. וחיך. מנחה גמרו בשעה 7:30.

מעריב התפללו בשעה 8:27. ועשר דקות לפני תשע נסע לביתו.

בין השמשות לקחו "מים שלנו" בשביל אפיית המצות עבור כ"ק אד"ש, אבל כ"ק אד"ש לא השתתף בעצמו. מנחה ומעריב התפלל כ"ק אד"ש בבגד משי.

יום ב' ערב פסח

כ"ק אד"ש הוציא הרבה מזונות, ממינים שונים.
מכירת חמץ התקיימה לפני השעה אחד עשרה (10:55) ואחרי זה יצא
כ"ק אד"ש לקרה"ת.

המצות הביאו לפני השעה 3:00. כ"ק אד"ש חילק את המצות לאלו
שנוסעים מניו-יורק, יצא למנחה, והתחיל לחלק המצות לכל אחד ואחד.
(וגם המשיך לחלק המצות לאחר תפלת ערבית).

אני קבלתי בסביבות שעה 4:00.

ליל א' דפסח

לאחרי מעריב נכנס כ"ק אד"ש לאולם 'ופרצת' היכן שהבחורים אוכלים
ונתן ברכתו הק', וז"ל הברכה: "א כשר'ן און א פריילעכן פסח [חג הפסח
כשר ושמן], לשנה הבאה בירושלים, זאל מקויים ווערן [-שיקויים] ימלא
כל הארץ כבודו אמן ואמן".

האחראים על העבודה במטבח של הישיבה סידרו תורנות בין כל
הבחורים שאוכלים בישיבה במשך ימי החג שיעזרו בשעת הסעודות. התור
שלי הי' בסדר הראשון.

חזהמ"פ

תפלת שחרית בכל ימי חזהמ"פ התחילו בשעה עשר ונגמרו בערך
11:05-11:10

בליל ש"ק חזהמ"פ הלכתי ללוות את כ"ק אד"ש הביתה עם נחמ
(הרשקוביץ?) ועם זושא זילבערשטיין. אנחנו היינו כולנו בזאל, ופתאום
בשעה 9:07 (זמן מוקדם מהרגיל) יצא כ"ק אד"ש מחדרו הק' ללכת
הביתה.

אחש"פ

ההתוועדות החלה בערך בשעה 6:30.

שבע שיחות היו לפני המאמר, מאמר ד"ה כימי צאתך מארץ מצרים
אראנו נפלאות, ולאחר המאמר היו עוד שבע שיחות. אחר-כך צוה לנגן ניגון
אדמו"ר הזקן ואת הבבא הידועה ג' פעמים, אחר-כך אמר עוד שיחה קצרה,
ובירך ברכת המזון.

בברכת המזון, המילים דלהלן אמר כ"ק אד"ש בקול רם: "רבותי...", "יהי...", "ברשות מרנן ורבנן ורבותי...", "ברוך". (הברכה ראשונה בקול נמוך). "פותח את ידיך... את הכל". "על הארץ הטובה - ...ועל המזון". "ביום חג המצות הזה... לחיים טובים". "ובנה ירושלים... אמן". "הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב... ועל כל ישראל ואמרו אמן".

באמצע ההתוועדות, כשבא הרב שמואל לעוויטין (שנכח רק זמן קצר בלבד), נתן לו כ"ק אד"ש יין מכוסו וגם מהמצות שלו (כנראה הוא לא קיבל מצות בערב פסח).

ההתוועדות נגמרה בערך בשעה אחת ורבע אחרי חצות. התפללו תפלת ערבית, כ"ק אד"ש עשה הבדלה, והתחיל לחלק כוס של ברכה בשעה 1:30 וגמר בשעה 3:15 לפנות בוקר.

בזמן חלוקת הכוס של ברכה, כשניגנו הניגון עם מילים ברוסית "דרוזשבא נאשא" ("אחד מי יודע") אמר כ"ק אד"ש: "נעמט בא עם ניט צו די חזקה". [אל תקחו ממנו את החזקה]. באמצע שירת הניגון, כששרו את הבבא האחד עשרה ("אדינאדצאט") הפסיק והכריז: "אדינאדצאט דארף מען זאגן!" (באמירת המילה הדגש הוא על החירי"ק (אדינאדצאט) וכ"ק אד"ש הכריז שצריכים להדגיש בפת"ח).

כשהתחילו לנגן "אתם שלום", אמר: "וואו איז משיח?" [איפה משיח? – הכוונה למשיח חודיידאטאוו, שאביו ר' רפאל הביא את הניגון מסמרקנד לכ"ק אד"ש], (אח"כ הוסיף): "אחכה לו בכל יום שיבוא". כשניגן יוסף כהן, פסק כ"ק אד"ש מלחלק והביט עליו כמה פעמים (הוא שר בעינים סגורות). גם על הבחור שניגן "דרוזשבא נאשא" – הביט.

כ"ק אד"ש נסע הביתה בשעה 3:35 לפנות בוקר (בלוויית שתי מכוניות משטרה).

יום ד' כ"ג ניסן

במשך היום התקיים הכינוס תורה.

בערב קיבל כ"ק אד"ש ליחידות.

לתפלת מעריב נכנס כ"ק אד"ש לפני חצות (בערך בשעה 11:40)

היחידות נגמרה בערך בשעה 4:00 לפנות בוקר.

יום ה' כ"ד ניסן

כ"ק אד"ש לא בא לקרה"ת.

מעריב ה' צריך להיות בשעה 9:30. הרש"ג ישב בחדרו של כ"ק אד"ש ובשעה 9:47 יצא (בשמחה על פניו) ועלה לחדרו. נכנס הרב גרונור (כשכ"ק אד"ש פתח לו בעצמו הדלת, לאחר כמה רגעים שחיכה הרב גרונור) ויצא כ"ק אד"ש לתפלת ערבית (לפני גרונור, שהוא יצא אחריו) בשעה 9:50.

ההתוועדות ש"פ אחרי מבה"ח אייר כ"ו ניסן

בהתחלת ההתוועדות ניגנו "יפרח בימי צדיק". בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש אודות שבת מברכים. בשיחה השני' דיבר על המעלה של השבת - שבה הוא העלי' של כל עניני אחש"פ וכו' ולאחרי' ה' המאמר כעין שיחה ד"ה כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב.

בשיחה הרביעית, השיחה שלאחרי המאמר, הקשה הקושיות על פירש"י והענין ד"בשם אומר" והקושי' ששאלו אודות הנהגת הצ"צ בזה. וכן דיבר על אלו שאינם מקשיבים וישנים בעת ההתוועדות. בהשיחה החמישית הקשה הקושיות על הזהר, וגם דיבר אודות הששה מיליון יהודים שנהרגו במלחמת העולם השני', וגם דיבר בענין מיהו יהודי.

בין שיחה זו והשיחה שלאחרי' (או בין שיחה הבאה והשיחה השביעית) חילק כ"ק אד"ש משקה לר' מיכאל טייטעלבוים וצוה לו להכריז על הדינר של "אהלי תורה". וגם לר' דוד ראסקין וצוה לו להכריז אודות אסיפת צא"ח. כן חילק לר' זלמן גורארי', להרב זשעקאבסאן ולעוד אחדים.

בשיחה הששית הקשה הקושי' על פרק הראשון דפרקי אבות, וגם דיבר על הסיום דכתובות, בהמשך למה שדיבר בהתוועדויות הקודמות. בשיחה השביעית הסביר את הרש"י ואת הזהר ואת הפרק דפרקי אבות.

ההתוועדות נגמרה לערך בשעה 4:45. לאחר ההתוועדות התפללו מנחה, ואחרי מנחה התחיל בעצמו לנגן "על אחת כמה וכמה".

כ"ק אד"ש הלך הביתה בשעה 5:10.

יום א' כ"ז ניסן

היום התקיימה מסיבת "צאתכם לשלום" עבור השלוחים הנוסעים לאוסטרליה. נאמו הרב מרדכי מענטליק, הרב חמ"א חודקוב, הורי השלוחים וגם השלוחים בעצמם. וכן הרב דוד רסקין.

כשיצא כ"ק אד"ש הי' זה באמצע נאומו של הרב חודקוב, והביט
כ"ק אד"ש בסקירה.

יום ג' כ"ט ניסן

כ"ק אד"ש נסע היום ל"אוהל" וחזר בשעה 8:17 בערב ונכנס להתפלל
מנחה. תפלת מנחה גמרו בשעה שמונה וחצי, ותפלת ערבית גמרו בערך
בשעה 9:25. ולאחרי כעשר דקות נסע כ"ק אד"ש לביתו.

יום ד' ל' ניסן

לאחר תפלת מנחה עמדו הבחורים שנוסעים לפאריז, ואמר להם כ"ק
אד"ש בזה"ל: "פארט געזונטערהייט, איר זאלט זיין [-נסיעה טובה, שתהיו]
חסידיים, יראי שמים און לומדים". ולאחריהם עמדו חן עם ווערע שיף,
ושמשון כהן, ואמר כ"ק אד"ש: "איר פארט היינט, איבערגעבן א געריס"
[=אתם נוסעים היום? תמסרו פריסת שלום] (הל' אינו מדוייק).

יום ה' א' אייר

בעת קריאת התורה הביט עלי כ"ק אד"ש משך זמן ארוך (עמדתי מרחוק
– בפניה האלכסוני אצל החלון בביהכ"נ הקטן למעלה – והתרכזתי חזק
במחשבתי בבקשת ברכה מאת כ"ק אד"ש. הרגשתי וגם ראיתי איך שכ"ק
אד"ש קורא את מחשבותי). כ"ק אד"ש הביט עלי דורך די מענטשן [=בין
האנשים].

מכתבים מ"בית חיינו"

ניסן תשל"ה

נכתבו על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוין,
למשפחתו באה"ק (התאריכים הם תאריכי המכתבים)

יום ג' ו' ניסן ה'תשל"ה

בשעה שמונה וחצי בערב שלחתי לכ"ק אד"ש את החוברת "עיקרי דינים ומנהגים לחג הפסח" שהוצאתי לאור זה עתה, ובעשר וחצי כבר היתה תשובה. כ"ק אד"ש התעניין אודות העמוד האחרון "He забудьте" [אל תשכחו] - האם רב ראה את זה, ותיקן את זמן הדלקת הנרות של יום ב' דיום-טוב ודאחרון של פסח לשעה אחת מאוחר.

כל החוברות שעוד לא חולקו, אנחנו תיקנו, וגם פירסמנו מודעה בעיתון הרוסי על זה.

עכשיו הננו נוסעים לחלק מצה שמורה **לכל** משפחות הרוסיים שהננו מכירים אותם. יותר מ-800 הגרים בניו-יורק. ולחלק מהם הננו מביאים גם כלים, מצה, יין וכו'.

בשכונות שונות בניו-יורק וגם בערים אחרות מסדרים סדרי פסח כלליים עבור עשרות או מאות אנשים. גם כאן בקראון הייטס, בבנין החדש של "פרי" על פרעזידענט סטריט יסדרו עבור היהודים מרוסיה הגרים בשכונה. אני כנראה אשאר כאן.

כתבנו דו"ח לכ"ק אד"ש על מה שהולכים לעשות לחג הפסח תשל"ה. סדרים קהילתיים, חלוקת מצות שמורות, חלוקת כלים לפסח, הדפסת ההגדה ודינים וכו' וכ"ק אד"ש ענה: **"ויהא כהנ"ל בהצלחה רבה בכל. מצו"ב** - \$100. השתתפות בהוצאות אזכיר עה"צ".

יום א' ב' אייר

כחצי מההגדות שהדפסנו (כ-700 עותקים) היו מוכנות ביום הבהיר י"א ניסן. נסעתי באותו יום לקחת אותן מהדפוס והבאתי אותן ל-770 כעשר

שער ההגדה עם תרגום לרוסית
בהוצאה הראשונה

דקות לפני שכ"ק אד"ש חזר מהאהל. הספקתי למסור העתק מההגדה, שהוכנס לכ"ק אד"ש (עם עוד הרבה מכתבים וחבילות) בשעה שכ"ק אד"ש חזר מהאהל. הייתי מאושר שהספקתי. אבל הייתי יותר מאושר כאשר למחרת יצאה תשובה **"נתקבל ות"ח ודבר בעתו כו"**.

סדרנו סדרים כלליים בשכונות שונות בניו-יורק: בברונקס, קווינס, ברייטן ביטש ומנהטן וגם בשיקאגו וניו-ג'רסי. וכמובן גם אצלנו בקראון הייטס. בכל מקום נסעו כמה בחורים. בערב פסח בצהריים, כשכ"ק אד"ש חילק את המצות, כל הבחורים שנסעו לסדרים הכלליים נגשו לכ"ק אד"ש

ביחד בשורה אבל בלי לחכות בתור. לכל קבוצה נתן כ"ק אד"ש שתי מצות שלימות עבור הסדרים. ופרוסות לכל בחור עבור עצמו. לקבוצה שנסעה לברייטן ביטש (סקאבלא מלוד וזאב וואלף ניסניעוויטש) נתן כ"ק אד"ש שתי פונט מצה – להרב ניסניעוויטש, וארבע חבילות גפרורים של י"א ניסן תשל"ה (ראה לקמן) נתן לסקאבלא, ואמר שזה בשביל הילדות שלפני חתונתם שידליקו נרות. אני נגשתי עם הקבוצה שסדרה את הסדרים כאן בקראון הייטס.

ביום ג' י"ג ניסן נסע כ"ק אד"ש לאהל. כשחזר אחרי תפלת ערבית נכנסו אליו הרב ר' י. העכט, ר' יוסף וויינברגר, ר' דוד ראסקין, ועוד א'. ואמר להם כ"ק אד"ש: "באמת האט מען געדארפט מאכן א ליכטיקן פארבריינגען מיט א ליכטיקן שטורעם בנוגע נרות שבת קודש, אזוי ווי אבער ס'איז ערב פסח און בדיקת חמץ און ס'איז א שאלה צי מעג מען מקהיל זיין אדער ניט מקהיל זיין, האב איך מחליט געווען אריינרופן די פאר מענטשן און איבערגעבן אייך צו מאכן א ליכטיקן שטורעם אויף אלע אופנים וואס מ'קען – דורך ראדיא, טעלעוויזען, דא און מעבר לים, און ס'איז דא יעצט דריי מאל צינדן ליכט, צוויי מאל שהחיינו, איין מאל שהחיינו (דא צוויי מאל און אין א"י איין מאל) און זאל ווערן ליכטיק ביי אידן בכלל און בא יעדער איד בפרט, און א ליכטיקע ערב פסח און א ליכטיקע פסח, מסתמא וועט מען מיר מודיע זיין מארגן פאר נאכט וואס ס'איז געטאן געווארן.

דער שווער האט אמאל דערציילט אז דער צ"צ איז די רהיטים, פורניטשער, איז בא אים ניט געווען קיין געפארבטע, ווייס, ניט געפארבט, ער איז ניט באשטאנען אין דעם, אבער דער רבי מהר"ש, נאך בחייו פון צ"צ, האט ער (צ"צ) אליין איינגארדעט אז ס'זאל זיין רהיטים געפארבטע און אלץ ובתכלית ההרחבה אין אלע ענינים – איך דארף עס ניט אבער ער דארף דאס, היינט זיינען דאך אלע **תלמידים** פון צ"צ, זאל דער אויבערשטער געבן עס זאל זיין הרחבה ביי יעדער אידן, און אויף א התחלה (נתן כ"ק אד"ש קופסת גפרורים שכתוב עליה "נש"ק י"א ניסן תשל"ה", וחתם שמו (בר"ת)).

[באמת היו צריכים לעשות התוועדות מאירה עם 'שטורעם' מאיר בנוגע לנרות שבת קודש, אבל היות ועכשיו הוא ערב פסח וזמן בדיקת חמץ, יש שאלה האם מותר להקהיל או לא להקהיל, החלטתי לקרוא כמה אנשים, ולמסור לכם לסדר 'שטורעם' מאיר בכל האופנים האפשריים – ע"י רדיו, טלוויזי, כאן ומעבר לים, ויש עכשיו ג' פעמים להדליק נרות, פעמיים שהחיינו, פעם שהחיינו (כאן פעמיים ובא"י פעם אחת), ושיהי' אור ליהודים בכלל ולכאז"א בפרט, וערב פסח מואר ופסח מואר. מסתמא יודיעו לי מחר לפנות ערב מהנעשה.

כ"ק מו"ח סיפר פעם שאצל הצמח-צדק הרהיטים לא היו צבועים. היו לבנים, לא צבועים. עבורו זה היה מספיק. אבל הרבי מהר"ש, עוד בחייו של הצ"צ, סידר (הצ"צ) בעצמו שהרהיטים יהיו צבועים, והכל יהי' בתכלית ההרחבה בכל הענינים – "אני לא צריך את זה אבל הוא צריך", היום הרי כולם תלמידים של הצ"צ, שיתן השי"ת שלכאז"א יהי' הרחבה. ובתור התחלה (נתן כ"ק אד"ש קופסה של גפרורים כתוב עליו "נש"ק י"א ניסן תשל"ה", וחתם שמו (בר"ת)).

באותו לילה הביאו ל-5000 קופסאות גפרורים ומדבקות שעליהם הי' כתוב: **נרות שבת קודש, י"א ניסן תשל"ה**. והדביקו אותם על הקופסאות. ואח"כ הכניסו את כל זה אל כ"ק אד"ש. ארבע מאותן קופסאות נתן כ"ק אד"ש להשלוחים לבריטן ביטש.

מספר אנשים שהיו אצלינו בסדר היה מעט. כי לא גרים פה הרבה משפחות מרוסיה.

אחרי מעריב וסיום חלוקת המצה נכנס כ"ק אד"ש לאולם 'ופרצת', מקום שהבחורים מהשיבה אכלו, ונתן ברכתו הקדושה: "אזוי ווי די קביעות פון שנה זו איז דאך כימי צאתך מארץ מצרים, בחמישי בשבת, זאל מקויים ווערן דער צווייטער האלבער פסוק אראנו נפלאות בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקינו. א גוט יום טוב, א כשר'ן און א פרייליכן פסח."

[”היות וקביעות שנה זו היא כימי צאתך מארץ מצרים, בחמישי בשבת, שיקויים המשך הפסוק אראנו נפלאות בגאולה האמיתית והשלימה ע”י משיח צדקינו. חג שמח, חג הפסח כשר ושמח.”]

(מספרים שכ”ק אד”ש דיבר עם בנימין כ”ץ ע”ד קבלת הכספים עבור יהודים מרוסיא וכו’, ואמר לו כ”ק אד”ש: ”קום וועסטו זען א רוסישן סדר” [”בוא ותראה סדר רוסי”]).

כשכ”ק אד”ש יצא החוצה עמד שם ר’ אבא פליסקין. כ”ק אד”ש שאל אותו (הל’ בערך): ”מ’ווייל איך זאל אריינגיין צום סדר?” [”רוצים שאכנס לסדר?”] (זאת אומרת לסדר עבור יהודים מרוסי’ בבנין של ’פרי’ בפרעזידענט סט., כי לפני החג כתבו לכ”ק אד”ש שיהי’ שם סדר וכו’), ר’ אבא ענה: ”פארוואס ניט!?” [”למה לא?”] אז ר’ לייבל גראנער אמר שיגיד (אונטערגעזאגט ער זאל זאגן) ”געוויס יע!” [”בטח שכן!”] אבל ר’ אבא כנראה לא יכול להוציא את זה מהפה (אולי אמר זה בקול נמוך), אז כ”ק אד”ש ענה ”צוריקגייענדיק וועל איך אריינגיין” [”בדרך חזרה אכנס”] (הלשון בערך). והלך לישיבת ’הדר התורה’, שם הברכה הי’ בערך ובהמשך להברכה הנ”ל (ב’ופרצת’), ואח”כ הלך אלינו. (אני לא הייתי באותו זמן, כי היות והיו מעט אנשים הלכתי עם עוד אחד לבתים שונים לקרוא שיבואו לסדר, ובדיוק באותו חצי שעה קרה כל זה).

כשכ”ק אד”ש נכנס לבנין הוא עלה תיכף לקומה שניה, שהה כמה זמן בחדר הגדול (ואמר לו ר’ אבא שפה יהי’ הספרייה) וגם בכיתה עם הרבה שלטים באנגלית, עבר והסתכל כמעט בכל החדרים. חיפש את העליה לקומה ג’, וקודם שעלה שאל אם משתמשים בקומה השלישית, ועלה למעלה, הסתכל בחדרים. שהה כמה זמן אצל החדר הריק, וירד לקומה הראשונה.

עמד באולם היכן שהאנשים עמדו, ונתן ברכתו הקדושה ברוסית (הלשון הוא בערך, עד כמה שהצלחתי לקבץ מפי השומעים ואינו מוגה כלל):

”Желаю чтоб вы хорошо устроились морально и материально, чтоб вы имели хорошее настроение, (здоровья и радости), и те родственники, которые еще там, чтобы вы в скором с ними встретились и все вместе встречали? משיח צדקינו בגאולה האמיתית והשלימה.”

[”הנני מאחל שתסתדרו באופן טוב ברוחניות ובגשמיות, שיהי’ לכם מצב רוח טוב, (בריאות ושמחה), ואותם הקרובים הנמצאים עוד שם, שתיפגשו איתם בקרוב וכולכם ביחד תקבלו משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.”]

לפני שיצא מהחדר אמר אחד מיהודי רוסיה, מר גרובער, לרבי: "א דינק, זייט געזונט", ["תודה, תהיו בריאים"], "כ"ק אד"ש הסתובב אלינו, חיך וענה: "גם אתם". לפני שיצא מהבנין שאל "ווער וועט אנפירן מיט דעם סדר" ["מי ינהל את הסדר?"] ור' אבא פליסקין ענהו.

אח"כ הלך ל'מכון חנה' (מוסד עבור בנות מקורבות) גם בפרעזידענט סט., בדרך פגש מרת ראזענבלום מהוועד של 'פרי', ושאל אותה איפה היא הדליקה נרות, והיא ענתה: "אין 'ראשן האוז'" ["בבנין הרוסי"], אמר לה כ"ק אד"ש: זה לא 'ראשן האוז' זה 'דזשואיש האוז'! [זה לא בנין רוסי, זה בנין יהודי]. [מן הסתם דיבר באנגלית].

במענה כ"ק אד"ש על הדו"ח כללי של אחש"פ אודות התהלכה לויליאמסבורג וכו', ה' נכתב בכת"ק: **"הבפו"מ?"**.

יום ג' ד' אייר

אתמול אחרי מנחה קרא כ"ק אד"ש להשלוחים שנוסעים לאה"ק ולצרפת ונתן להם שליחויות. לאלו שנוסעים לאה"ק אמר שיסעו לכותל המערבי ולמערת המכפלה ויתפללו שם מנחה, שיקחו איתם קופת צדקה ושיתנו שמה צדקה, (כ"ק אד"ש נתן לכל אחד שני שטרות של 10 ל"י ליתנם לצדקה, אחד ע"י כותל המערבי ואחד ע"י מערת המכפלה), ללמוד ענין בחסידות ואח"כ להתפלל שם מנחה, ואחרי מנחה ללמוד ענין בנגלה, אח"כ ללכת לביהכ"ס צמח צדק בעיר העתיקה בירושלים, וללמוד שם ענין בנגלה של הצ"צ וענין בחסידות של הצ"צ. לנסוע בכל מקומות חב"ד: כפר חב"ד, כפר חב"ד ב', נחלת הר חב"ד, לוד, צפת וכו' ולסדר שם התוועדויות (ונתן לכל אחד 3 דולר - חצי בשביל השתתפות בהתוועדויות וחצי לצדקה). והיות שטוב שיהי' מנין - שיקחו איתם ר"י או משפיע.

לקבוצה שנוסעת לצרפת נתן כ"ק אד"ש 100 פראנק צרפתיים, ולכ"א 3 דולר, לעשות התוועדויות בכותלי הישיבה, בפאריז ובערי השדה. גם להתפלל מנחה בכתלי הישיבה, לפני התפילה לתת צדקה וללמוד ענין בחסידות ולאחרי מנחה ענין בנגלה.

פלאי פלאים! בעל שם'סקע ענינים!

ער"ח אייר נסע כ"ק אד"ש לאוהל כרגיל. חזר אחרי שעה שמונה. מנחה התפללו בשעה 8:10 לערך. אחרי מנחה הודיע כ"ק אד"ש שתפלת ערבית תתקיים בעוד 15 דקות, ואח"כ הודיע שבעשר דקות לפני תשע תהיה התוועדות קצרה, ושיטלו ידים. (אני מאד מסופק האם קרה פעם שההתוועדות יתחיל בשעה כזאת - עשרה לתשע!).

מעריב נגמר בשעה 8:50. ובחמשה לתשע נכנס כ"ק אד"ש לביהכנס ונטל ידיו הק'. ניגנו ממצרים גאלתנו. אח"כ ציוה כ"ק אד"ש לנגן "אנא עבדא", וכמעט הפסיק באמצע וציוה לנגן ניגון הכנה לדא"ח. כ"ק אד"ש הי' רציני מאד. גמרו לנגן רק הבבא הראשונה מהניגון (ב' פעמים) ובדיוק בשעה 9:00 התחיל כ"ק אד"ש את המאמר ד"ה החודש הזה לכם וגו'.

אינני יודע אם יש איזה קשר, אבל אומרים שבשעה תשע התחיל נשיא ארצות הברית, מר פארד, לנאום - כמדומה ששידרו את זה גם בטלוויזיה - אודות הפסקת המשימה של ד"ר קיסינג'ער לענייני ארץ ישראל. אם יש לזה קשר או לא הרי אי אפשר לדעת, ובכל אופן מה שבטוח שיש פה ענינים מופלאים לא ידועים ובטח נוהל כ"ק אד"ש מלחמות רוחניים...

במאמר כמו גם בהשיחות שאמר אחר-כך, מרומז הענין של אה"ק והשטחים וכו' ואולי יותר מרמז...

המאמר ארך 32 דקות ולאחריו ניגנו "ואלקים מלכי מקדם" (לחמש דקות). בשיחות דיבר כ"ק אד"ש חזק מאד על מבצע נש"ק וכמו גם על מבצעים אחרים. השיחה הראשונה התחילה בשעה 9:37 אודות נש"ק והשיחה השני' התחילה בשעה 9:46 אודות חמשת המבצעים, ודיבר נגד הטענות של רב א' שטען שבמקום להניח תפילין עם יהודים - ידברו איתם על ענינים שבין אדם לחבירו, על יושר במסחר וכו', והזכיר אודות הכוס של ברכה והדולרים וכו'.

בין השיחה הראשונה והשני' לא הפסיקו בניגון. אח"כ בירך כ"ק אד"ש על הכוס. השעה היתה 10:10. בברהמ"ז אמר "מגדיל" בניקוד פת"ח שהי' פלא בעיני כולם (אולי יש חילוק בין ליל ר"ח ויום ר"ח?). לכוס של ברכה ניגשו כל השלוחים (גם הקבוצה) שנוסעים לאה"ק, אוסטרליה, צרפת וכו' ולכל אחד נתן כ"ק אד"ש בקבוק עם קצת יין מהכוס של ברכה ועוד בקבוק יין מלא שיערבבו ביחד ויחלקו להקהל. ניגמר די מהר. כ"ק אד"ש נתן לר' יוסף וויינבערג חבילות דולרים עבור הנשים - 3 דולר לכ"א. ונתן החלות לר' דוד ראסקין בשביל ההתועדות דצא"ח ב"תפארת שבתפארת". בשעה 10:35 בירך ברכה אחרונה והתחיל לנגן "כי בשמחה תצאו" ויצא מביהכנס"ס. השעה היתה 10:38.

כתוצאה מההתועדות שוב שכרו טאנקים ונסעו למבצעים כל יום במשך שבוע שלם.

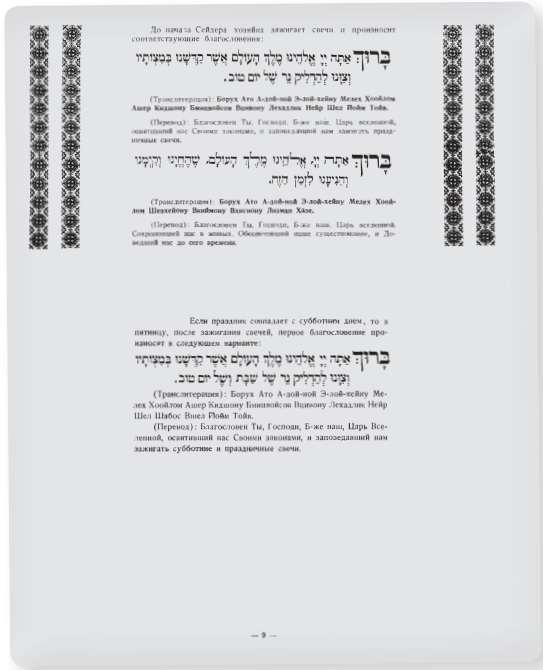
שבת מברכים חודש אייר הייתה א מורא'דיקע שיחה אודות השכונה. דברים שלא שמענו מעולם. כ"ק אד"ש דיבר גם בענין להביא יהודים מרוסיה שיגורו כאן בשכונה.

יום א' ט"ז אייר

ביום ד' העבר, בלי צציפינו לכך כלל, יצאה לפתע תשובה מאת כ"ק אד"ש בנוגע ההגדה של פסח: "עושה רושם טוב ובטח פירסמו כדבעי? בברכת הדה"נ להוסיף שכחל בש"ק כו' כיון שיש שם מקום פנוי בע' ההוא אפשר להדפיס הנ"ל בפסקא בפ"עולהדביקהבפנים (או בחותם גומי)".

יום ה' כ"ז אייר

בהתאם להוראת כ"ק אד"ש הדפסתי מדבקות עם ברכות

הדף המתוקן לפי הוראת כ"ק אד"ש

הדלקת נרות כשחל בשבת קודש והדבקתי אותן במקום. ביום ד' י"ט אייר שלחתי לכ"ק אד"ש הגדה מתוקנת עם דו"ח על הפצת ההגדה. כתבתי שלשנה הבאה בדעתי להוציא לאור הוצאה חדשה ומתוקנת (תיקונים של טעויות הדפוס, קצת הוספה בתרגום), כתבתי שהנני מסופק אם כדאי להדפיס תרגום על ברכת המזון והלל, היות וחוששים שבשפה הרוסית זה לא יתקבל כדבעי. ולמחרתו ביום ה' כ' אייר יצא מענת כ"ק אד"ש ע"ז: (הדגיש את המילים שלנו: **הוספת התרגום** ("לשפוך חמתך"), **ומסופקים אם כדאי ליתן התרגום על ברכת המזון והלל**...וכו'. וכתב: **"נת' ות"ח באם יוסיפו וכיו"ב כדאי להשוות עם התרגומים שישנם כבר (כמדומה שבמאנטרעאל הו"ל לאחורנה ג"כ עדהנ"ל)**".

העתק מהדו"ח הנ"ל

בס"ד

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מצורף לזה הגדה של פסח בהוספת – עפ"י הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א – ברכת הדה"נ ליו"ט כשחל בש"ק.

לפני פסח הדפסנו כ-1700 הגדות ופירסמנו אותם בעיקר בהסדרים הכלליים בכל המקומות – כולל שיקאגא (150 הגדות) ומונטרעאל (70 הגדות). שלחנו לקאליפארניא (100 הגדות), מינעסאטא (30 הגדות), קליוולענד (25 הגדות), דעטרויט (10 הגדות), מילוואקי (10 הגדות). שלחנו ע"י הדואר פה בניו-יארק בערך ל-150 משפחות. אצלנו נשאר קצת יותר מ-200 הגדות. הדפסנו הברכה להדה"נ ליו"ט כשחל בש"ק בפתקא בפ"ע ועל ההגדות שנשאר – נדביקים אי"ה. הננו מקוים בעז"ה לשנה הבאה להדפיס ההגדה עוה"פ בהוצאה חדשה ומתוקנת – תיקון טעויות הדפוס, שיפור הלשון קצת, תיקון הטעות בעמ' 11 (שנדפס "צפון" אחר "ברך"), וקצת **הוספת התרגום** (ל"שפוך חמתך"), **ומסופקים אם כדאי ליתן התרגום על ברכת המזון והלל**, כי הננו חוששים שבשפה הרוסית זה לא יתקבל כדבעי.

משה חיים בן שרה לוינ

שלמה בן בליומא גלפערין

נת' ות"ח. באם יוסיפו וכיו"ב

כדאי להשוות עם התרגומים שישנם כבר

(כמדומה שבמאנטרעאל הו"ל לאחרונה ג"כ

עדהנ"ל).

אזכיר עה"צ

יומן מ"בית חיינו"

ניסן תשל"ו

נכתב על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוין

ליל א' דחג הפסח ה'תשל"ו

בליל הסדר ביקר כ"ק אד"ש אצל הבחורים בישיבה וזה לשון הברכה:
"פסח איז דאך דער ענין פון דילוג, זאל זיין [=פסח הוא הרי עניין הדילוג.
שיהיה] דילוג על (בתוך?) דילוג, בביאת משיח צדקינו בקרוב ממש".

אחר-כך הלך לישיבת 'הדר התורה' וזה לשון הברכה: "איר זאלט האבן
א כשר'ן און א פריילעכן פסח, און א כשר'ן און א פריילעכן א גאנץ יאר"
[=שיהיה לכם פסח כשר ושמח, ושכל השנה תהיה כשרה ושמחה].

אחר-כך הלך כ"ק אד"ש ל'פרי'. זה היה בערך כשעה לאחר מעריב.
היו שם מאה אנשים בערך. נכחו ר' מאיר אוקונאו וזוגתו, ר' שלמה גלפרין
וזוגתו, ואני ואחותי. כ"ק אד"ש נכנס, עבר את החדרים בקומה הראשונה,
נעמד באמצע, אני עמדתי מאחורי כ"ק אד"ש, ואמר בזה הלשון:

"Говорят, что в Америке хорошо, но когда придет
Мошиах, в Эрец Исраел, будет еще лучше.

איר זאלט האבן א כשר'ן און א פריילעכן פסח, און זאל זיין פריילעך א
גאנץ יאר".

[אומרים שבאמריקה טוב, אבל כשיבוא משיח, בארץ ישראל, יהי עוד
יותר טוב. שיהי פסח כשר ושמח, ושתהיה שמחה בכל השנה כולה].

כשיצא נעמד על יד הדלת ושאל את ר' אבא פליסקין "מי ינהל את
הסדר?" ור' אבא ענה: "מאיר אוקאנאו, שלמה גלפרין און משה חיים לוין".
שאל כ"ק אד"ש: "ווער?.. משה חיים?.." ור' אבא ענה: "משה חיים לוין".
כ"ק אד"ש התעניין אם היהודים עושים את הסדרים בפני עצמם או שכולם
ביחד, ואם יש לכולם הגדות.

כשיצא החוצה, על יד המדרגות, עמד יצחק סקאבלא. כ"ק אד"ש שאל

אותו ברוסית: "מי מנהל פה הסדר?" הוא ענה: ר' גלפרין, ... והסתכל בצדדים כי לא ידע מה לענות. באותו רגע נדחף ר' אבא פליסקין ולחש לסקאבלא: "מאיר אוקונאוו, משה חיים לוין". סקאבלא חזר על זה והוסיף: "ר' אבא", ואמר לו "ק"אד"ש אודות ר' אבא:

"Ну если он в России знал русский, то он уже наверно его забыл"

[נו, אם בהיותו ברוסי' הוא ידע את השפה הרוסית, אז מסתמא כבר שכח אותה].

ופנה לר' אבא:

"Вы еще говорите (помните?) немножко по-русский?"

[האם אתם עוד מדברים (זוכרים?) קצת רוסית?]

וענה ר' אבא: "Немножко" [קצת].

ואמר "ק"אד"ש לסקאבלא שצריכים להסביר להם טוב את ההגדה "чтобы было много" [שיהי' הרבה] לספר ביציאת מצרים.

הסדר ב"פרי" עבר בהצלחה גדולה. כולם היו שמחים.

אח"כ הלך "ק"אד"ש ל'מכון חנה'. (מוסד עבור בנות מבוגרות בעלי תשובה. את הסדר עורכים למטה, ולמעלה נמצאת הפנימיה של הבנות). "ק"אד"ש בירך אותן שבשנה הבאה יסדרו את הסדרים בעצמן. כשעלה למעלה להחדרים, נכנס לאחד החדרים ושאל "למה אין מראות?". ר' לייבל גרונו גילה תושייה ופתח את הדלת מבפנים ושם (בפנים הדלת) היתה מראה. ואמר "ק"אד"ש: "יעצט קען איך שלאפן רואיג" [עכשיו אני יכול לישון במנוחה].

המנהל של 'מכון חנה' הרב יעקב יהודה העכט, שעמד על ידו, האט זיך פארנאנדערגעלאכט [צחק]. אז אמר לו "ק"אד"ש ברצינות: "וואס לאכסטו? [מה אתה צוחק?] בנות ישראל יפות הן, זיי דארפן זיין [הן צריכין להיות] יפות". "ק"אד"ש שאל האם סיבת העדר הראדיו הוא מצד צניעות או שאין על זה כסף? על אחד מארונות הספרים היה מודבק פתק "כשר לפסח" (כנראה מאחרי הבדיקה), "ק"אד"ש חייך ואמר: "זאלץ איז פאראן כשר לפסח, אבער ספרים כשר לפסח?" [מלח יש כשר לפסח, אבל ספרים כשרים לפסח?]. בכל הדרך היה "ק"אד"ש ממש בשמחה.

בניין מוסד 'פרי' ברחוב פריזדנט, בו ביקר הרבי בליל הסדר

ליל ב' דחג הפסח

לסדר השני ב'פרי' היו בערך 55 אנשים. כשכ"ק אד"ש הלך הביתה אחרי תפלת ערבית ועבר על יד הבנין של 'פרי', הוא נעמד והסתכל על הבנין ואחר-כך המשיך ללכת.

שביעי של פסח

בשביעי של פסח הלכו כולם לתהלוכה לווייליאמסבורג. כ"ק אד"ש עמד על יד הדלת וליווה את כולם. ציווה לנגן ועמד עד שכולם נעלמו.

אחרון של פסח

במשך כל ימי הפסח לא ניגנו 'הוא אלוקינו'. רק באחרון של פסח. ההתוועדות של אחש"פ התחילה בשעה 6:30 ונגמרה ב12:30. אחרי ברכת המזון, תפלת ערבית והבדלה התחיל כ"ק אד"ש לחלק כוס של ברכה משעה 1 עד 2:30 בערך. ואחר-כך נסע הביתה. היות ולא רצו לקחת הרבה מזמנו של כ"ק אד"ש מסרו שכל אחד יגש רק עם כוס אחת.

יומן מ"בית חיינו"

ניסן תשל"ז

נכתב על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוינ

ערב שבת הגדול י"ג ניסן ה'תשל"ז

בערב שבת חילק כ"ק אד"ש מצה יחד עם דולר לצדקה.

שבת הגדול ערב פסח

מכיוון שהשנה ערב פסח חל בשבת, וצריכים להספיק לאכול סעודת שבת לפני סוף זמן אכילת חמץ, החלה תפילת שחרית מוקדם מהרגיל. התפילה החלה בשעה 6:45 ובשעה 8:30 הסתיימה התפילה. למנחה ירד כ"ק אד"ש לביהכנ"ס למטה, ואחרי התפלה אמר את ההגדה כשהוא יושב על כסאו, וכשגמר התחיל לנגן "על אחת כמה וכמה", והשמחה התפשטה בכל הביהכנ"ס.

ליל א' דחג הפסח

בליל החג, אחרי תפלת ערבית, המשיך לחלק את המצות.

בבנין של 'פרי' סידרו סדר עבור יוצאי רוסיה והתכוננו לביקורו של כ"ק אד"ש. הכינו את כל הבנין, כל החדרים וכל הקומות, ניקו היטב והדליקו את החשמל.

כדי להבין את שאירע בעת ביקורו של כ"ק אד"ש, אתאר את מבנה הבניין של 'פרי': בקומה הראשונה יש שלושה חדרים: ביהכנ"ס, עזרת נשים, ומשרד. וגם מטבח. בקומה שני' יש ארבעה חדרים: שלוש כיתות שלומדים בהן תלמידי הישיבה, וחדר גדול של הספרי'. בקומה שלישית יש שתי כיתות ושלושה חדרים (א' מהם משרד). בבניין יש שני גרמי מדרגות: המדרגות המרכזיות, שהם יפות ורחבות, מהחדר הראשון של בית הכנסת; והמדרגות השניות שהן צרות ומסובבות, שעולות מהמטבח, ורוחבן הוא קצת יותר מרוחב איש, ולא נוח להשתמש בהן.

היו בערך כמאה אנשים יהודי רוסיה. כשכ"ק אד"ש נכנס, כולם נעמדו. כ"ק אד"ש עבר בכל החדרים שבקומה הראשונה, נכנס למטבח, והתחיל לעלות במדרגות הצרות למעלה. היות שאף אחד לא העלה בדעתו שכ"ק אד"ש ישתמש במדרגות אלו, לא הדליקו שם את האור, והדלת למעלה בכניסה לקומה השניה הייתה נעולה. כשכ"ק אד"ש התחיל לעלות במדרגות אלו, אמר לו ר' אבא פליסקין (שלווה אותו והלך אחריו): "עס איז פאראן בעסערע טרעפ" [= יש מדרגות יותר נוחות]. כ"ק אד"ש האט איבערגעפרעגט ור' אבא חזר שוב על דבריו, וכ"ק אד"ש ענה ברצינות: "וואס איז די נפקא-מינה?!" והמשיך לעלות. ואחריו המלווים: הר' אבא פליסקין, הר' חאדאקוב, הר' י.י. העכט, ועוד. לפני הדלת למעלה נעמד כ"ק אד"ש, ור' (לייבל גראנער?) אמר: "עס איז פארשלאסן אויף צוויי שלעסער". [הדלת נעולה על שני מנעולים]. כולם נשארו לעמוד והסתכלו אחד על השני ולא ידעו מה לעשות.

באותם רגעים עמדתי למטה, בתחילת גרם המדרגות. המפתחות היו אצלי, אבל לא ידעתי איך אוכל לפתוח את הדלת, מכיוון שהמדרגות היו צרות מאוד, והיה בלתי-אפשרי לעבור, בפרט שכ"ק אד"ש עומד למעלה לפני הדלת הנעולה, במקום צר וחשוך. לא היה הרבה זמן לחשוב, שהרי כ"ק אד"ש עומד ומחכה. בלי לחשוב יותר מידי, עליתי תיכף במדרגות (הצרות) בין כל האנשים שעמדו אחרי כ"ק אד"ש, שהיו מוכרחים להידחף לקיר בכדי לתת לי האפשרות לעבור, עברתי ממש על יד כ"ק אד"ש, פתחתי את הדלת, וביחד עם הדלת נדחפתי פנימה. (כשחשבתי אחר-כך איך עשיתי את כל זה - לא מצאתי את מקומי, וחיל ורעדה אחזוני...).

כשכ"ק אד"ש עלה לקומה השניה אמר לו ר' לייבל גראנער: "חיטריק האט מנדב געווען די ספריה" [= חיטריק תרם את הספריה]. כ"ק אד"ש נכנס לכיתה א' על יד המדרגות ועלה לקומה השלישית. נכנס לכל החדרים, וגם למשרד שלי שהי' בפינה מתחת לגג. ושאל את ר' אבא: "וואו איז דער דריטער פלאר?" [היכן הקומה השלישית?] וענה לו ר' אבא: "דאס איז דער דריטער פלאר" [זוהי הקומה השלישית]. ושאל כ"ק אד"ש: "וואו איז די לייברערי?" [היכן הספריה?] וענה ר' אבא: בקומה השניה.

כ"ק אד"ש ירד לקומה השניה. נכנס לכיתות ולחדר האחרון ששם ממוקמת הספריה. בקיר שממול הכניסה עומדים מדפים עם ספרים. מצד שמאל עומד שולחן עם הרבה ניירות מסודרים - היכן שאחותי לאה שתחיל, שהיא הספרנית, עובדת. באמצע החדר יש ארבעה שולחנות עגולים וסביב כל שולחן ארבעה כיסאות. כשכ"ק אד"ש נכנס לחדר, ניגש למדפי הספרים, הוציא שני ירחונים בשם "מנורה", הסתכל בהם, והניח אותם חזרה. עבר

ליד שולחן הספרנית, הסתכל חזק על הניירות, ויצא מהחדר.

כ"ק אד"ש ירד לקומה הראשונה במדריגות היפות והרחבות, נעמד על המדריגה השלישית (מלמטה) ואמר את ברכתו הקדושה (אני עמדתי מאחורי כ"ק אד"ש כי ליויתי אותו כל הדרך):

"איר זאלט האבן א כשר'ן און א פריילעכן פסח,

чтобы все вместе, с Мошиахом, скоро были в Эрец Исроел, хорошим образом и в хорошем здоровье, вместе с детьми, внуками и внучками, в хорошем (?) и парносе"

שיהי' לכם חג הפסח כשר ושמח, ושכולם ביחד, עם משיח, יהיו בקרוב בארץ ישראל, באופן טוב ובבריאות טובה, יחד עם הילדים, הנכדים והנכדות, ב... טובה ופרנסה].

אנשים איחלו לכ"ק אד"ש: "איר זאלט ליינג לעבן", "איר זאלט זיין געזונט", "Чтобы вы были здоровы", "[שתאריכו ימים]", "שתהיו בריאים". וענה כ"ק אד"ש לכל אחד "גם אתם". אשה אחת אמרה:

"Чтобы вы долго жили, чтобы вы долго долго жили!"

"[איר זאלט לאנג לעבן, איר זאלט לאנג לעבן!]" וענה לה כ"ק אד"ש "вместе с вами" ["ביחד אתכם"].

כשיצא כ"ק אד"ש התחלנו לערוך את הסדר.

כ"ק אד"ש הלך לימכון חנה'. כשיצא לחוץ אמר להר' שלמה מיידנציק (שלווה אותו) שיכנס מחר ל"רעפיודשיז" (ז.א. לפליטים - יהודי רוסיא ב'פרי') ויספר ברוסית על כפר חב"ד, על העבר שלו ועל ההווה ושהם הגיעו לכפ"ח כמרגלים (לפני ביאת משיח צדקינו?). ואם הוא לא יוכל לדבר ברוסית אז ר' אבא פליסקין יעזור לו.

ליל ב' דחג הפסח

בסדר השני נכחו הרבה פחות אנשים מבליל ראשון. ר' שלמה מיידנציק אכן הגיע וסיפר על עצמו, איך שהוא לא הי' שומר תורה ומצוות ובזמן המלחמה הגיע לטשקנט ושם החב"ד'ניקים קירבו אותו. וגם סיפר על כפר חב"ד.

אח"כ התחלנו את הסדר עם יהודי רוסיה. אני ניהלתי את הסדר. ב"ה הסדר השני הי' הרבה יותר מסודר מהלילה הראשון.

יומן מ"בית חיינו"

ניסן תשל"ח

נכתב על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוין

ליל א' דחה"פ ה'תשל"ח

כשנכנס כ"ק אד"ש למוסד 'פרי' הי' שם מר יוסף געגערמאן שי', כתב של אלגעמיינער זשורנאל שהגיע לא מזמן מרוסי', ואמר לכ"ק אד"ש:

"איר זייט זייער א ליכטיקער מענטש" [אתם אדם מאוד מאיר]

כ"ק אד"ש: דא איז זייער ליכטיק, но надо сделать чтобы свет, דערגרייכן ביז רוסלאנד (מוסקבה?) [כאן מאד מואר, אבל צריכים לעשות שהאור יגיע עד רוסי' (מוסקבה?)]

י.ג.: Все зависит от Вас [הכל תלוי בכם]

כ"ק אד"ש: Надо сделать так светло здесь, и у Вас есть силы, и возможности, чтобы достало туда, достало больше и ...больше

[צריכים לעשות כל כך מואר כאן, ואצלכם יש הכוחות והאפשריות, שיגיע לשם, שיגיע יותר ויותר...]

י.ג.: Это все зависит от Вас [זה הכל תלוי בכם]

כ"ק אד"ש: Вы хотите все переложить на мои плечи [אתם רוצים להעביר הכל על הכתפיים שלי]

כ"ק אד"ש עבר בחדרים ובחדר הבישול והביט על כל קערות הסדר כשהוא מאחל לכולם ב"גוט יום טוב".

אח"כ אמר כ"ק אד"ש ברכתו הקדושה למשתתפים בסדר הכללי (ברוסית):

Так как в этом году Пасха начинается в субботу, а на субботу все приготовлено до того, (так чтобы Б-г дал)

чтобы все, что евреям нужно было приготовлено другими ... в хорошем здоровье, в хорошей жизни, и чтобы в будущем году справляли Пасху (Сейдер?) в Иерусалиме (с добрым сердцем, в добром здоровье,) с детьми, внуками и внучками, и до тех пор чтобы жили согласно указаниям нашей священной Торе, чтобы было у всех хорошее Парносо, хорошее здоровье и хорошая жизнь и

בשורות טובות. א כשר'ן און א פרייליכן פסח.

[היות ובשנה זו חג הפסח מתחיל בשבת, ולשבת הכל מוכן מקודם, שיתן ה') שכל מה שיהודים צריכים יהי' מוכן על ידי אחרים... בבריאות טובה ובחיים טובים, ובשנה הבאה שיחוגו הפסח (הסדר?) בירושלים (בלב טוב ובבריאות טובה) עם הילדים, נכדים ונכדות, ועד אז שיחיו בהתאם להוראות תורתנו הקדושה, שיהי' לכולם פרנסה טובה, בריאות טובה וחיים טובים ובשורות טובות. חג הפסח כשר ושמח.]

כ"ק אד"ש אמר טוב למר געגעערמאן שי': Чтобы Вы хорошо осветили все что здесь будет [שתכתבו טוב כל מה שיהי' כאן]

י.ג.: וואס? [מה?]

כ"ק אד"ש: Чтобы вы писали в освещенном виде [תכתבו בצורה מאירה]

י.ג.: All right [בסדר]

כ"ק אד"ש: דאס איז אלעס גוט ne по английский а по еврейский איר זאלט שרייבן אלץ גוט. [זה הכל טוב, לא באנגלית אלא באידיש, שתכתבו הכל טוב]

כ"ק אד"ש בירך ל(ר' אבא פליסקין?): איר זאלט מצליח זיין און איר זאלט פירן די אידן אין א"י [שתצליחו ושתוליכו את היהודים לא"י].

יומן מ"בית חיינו"

ניסן תשל"ט

נכתב על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוי

ליל א' דחג הפסח ה'תשל"ט

כ"ק אד"ש נכנס ל"פרי", עבר בביהכנ"ס, עזרת נשים וחדר המשרד ושאל את ר' אבא פליסקין: וואו איז דער סדר, פארוואס איז גארנישט נישטא אויף די טישן? (הל' בערך). [= איפה הסדר, למה אין שום דבר על השולחנות?] וענה (מיט א האלבע מויל): מסתמא וועט מען נאך צוגרייטן. [מסתמא עוד יכינן]. ואמר כ"ק אד"ש: מסתמא ווייס ער אליין ניט. גוט אז מ'האט לכה"פ געצונדען ליכט. [מסתמא אינו יודע בעצמו. טוב שלכה"פ הדליקו נרות].

אח"כ שאל: ווער פראוועט דעם סדר? [מי ינהל את הסדר?] ואמר ר' אבא: דער בחור. משה חיים... ופנה כ"ק אד"ש אלי ושאל: ווער פראוועט דעם סדר? ולא יכולתי לענות "איך" והרכנתי עם הראש, ושאל כ"ק אד"ש עוד הפעם, ואמרתי: איך. ושאל כ"ק אד"ש: איינער אליין? [בעצמך לבד?] ור' אבא שעמד מאחורי כ"ק אד"ש אמר: און רביי ניסניעוויטש, ואז חזרתי: און רביי ניסניעוויטש, זאב וואלף ניסניעוויטש, ושאל כ"ק אד"ש: און נאכדעם [שפעטער?] פארטייטשן אין רוסיש? [ואח"ז יתרגמו לרוסית?]. וענית: יע. [כן]. והגביה כ"ק אד"ש את ראשו הק' והתחיל לברך:

"א כשר'ן און א פרייליכן פסח"

Кашерного и веселого Песах, и чтобы в скором будущем вы встретились с вашими родственниками и друзьями которые еще находятся в тех странах, и чтобы в будущем году справляли Песах в священном Иерусалиме вместе с Мошиах Цидкейну, בשורות טובות, хорошие известия и всего наилучшего"

[חג הפסח כשר ושמח, ובקרוב ממש שתפגשו עם קרוביכם וידידיכם שנמצאים עוד במדינות ההם, ושבשנה הבאה תחוגו את הפסח בירושלים עייה"ק ביחד עם משיח צדקנו, בשורות טובות וכל טוב].

וכמדומה שגמר עוד פעם: "א כשר'ן און א פרייליכן פסח" (או אמר מילים אחרים, אבל משהו אמר באידיש).

האנשים ונשים ברכו את כ"ק אד"ש וכ"ק אד"ש ענה לרבים מהם. א' אמר שיחי' עד מאה ועשרים וענה כ"ק אד"ש: "גם אתם".

כשעבר על יד הארון קודש שאל כ"ק אד"ש: "דאס איז דער ארון קודש?" ["זה הארון קודש?"] וענה ר' דוד אוקוניב: יע. [כן]. (לפי ההסבר מפיר' לייבל גרונר ורז"ש דווארקין הי' זה משום שהאנשים ישבו לפני הארון קודש – מיט דער פלייצע).

כשיצא מהדלת, הנה המזוזה הוא מצד שמאל הנכנס (לפי היכר ציר), ולפני זה הי' מצד ימין ונשאר סימן על הדלת, ושאל כ"ק אד"ש ע"ז ורצ"ה חיטריק הסביר, שהחליפו מקומו. אח"כ פנה ליעקב צינמאן ושאל: "וואו פראוועסט דו דעם סדר?" ["היכן אתה עורך את הסדר?"], וענה שבביתו, ואמר כ"ק אד"ש: "מסתמא וועסטו בלייבן ארויסהעלפן מיט א קושי' מיט א תירוץ". (הל' בערך). ["מסתמא תשאר לעזור עם קושי' ועם תירוץ"].

דו"ח פעילות

במוסד 'פרי' - פסח תש"מ

נכתב לכ"ק אד"ש על ידי אבי הכלה, הרה"ח ר' משה חיים לוין

כ"ק אדמו"ר שליט"א

במשך כל ימי הפסח היה פתוח מטבח מיוחד לכל דכפין ודצריך ובמיוחד בשביל הבאים מרוסי'. האחראים על המטבח היו ר' מ"מ שמטוב, ר' יהודה לייב מוצקין ור' שניאור זלמן בן מאריאשע הלוי שאגאלאו. האכילו ג' פעמים ביום, וכל זה ה' במסירותה ונתינותה של מרת שרה בת עלקא לוין, שהיתה אחראית על האכילה, ובפיקוחה נטלו כולם ידים לפני הסעודה ואמרו הברכות, וכן ברכו קיצור מברכת המזון. לפני כל הסעודות, ביום טוב ובשבת עשו קידוש בשבילם. במוצאי שבת קודש חול המועד פסח עשתה מלוה מלכה וסיפרה סיפורים. האנשים היו שבעי רצון מזה. לכל סעודה באו בערך עד [...] אנשים, נשים וטף.

בסדרים שנערכו במוסדינו, הנה בסדר הראשון נכחו כ-230 אנשים ונמשך עד חצות, ובסדר השני נכחו כ-175 אנשים ונמשך ג' כ"כ עד חצות. בליל הראשון נוהל הסדר באולם למעלה ע"י הת' משה חיים בן שרה לוין ובאולם למטה ע"י ר' זאב ניסניעוויטש; בליל השני ה' הסדר רק באולם למעלה ונוהל ע"י הת' משה חיים לוין.

הביקור של כ"ק אד"ש וברכתו הק' השאירו רושם אדיר על הנאספים וכן חלוקת המצה שכ"ק אד"ש מסר בשביל המשתתפים בסדר. כולם אכלו מצה והשתדלו לשתות הד' כוסות ואכילת המרור. הילדים שאלו הד' קושיות, הסבירו להם תוכן ההגדה בשפה הרוסית וכן הוראות מההגדה ומחג הפסח מיוסד על שיחות הקודש של כ"ק אד"ש. ה' בהצלחה מופלגה, הרבה יותר מכמו שהי' בשנים שעברו.

האחראים על הכנת הסדרים היו ר' יוסף צבי בן רבקה וואלאוויק, ר' חיים אלעזר בן ביילא גארעליק, ר' מרדכי גורארי' ור' זאב גייסינסקי. בשעת הסדרים עזרו ר' חיים אלעזר גארעליק, מרת שרה בת עלקא לוין ולאה בת שרה לוין.

בכל ימי החג ושבת-קודש חול המועד פסח התפללו בציבור בבית הכנסת אצלינו שחרית, מנחה וערבית, כרגיל. בבוקר, לפני התפלה, הי' שיעור תורה ע"י הר' סענדער מענקין.

בערב שביעי של פסח, אחרי התפלה והשיחה של כ"ק אד"ש, היתה אסיפה במוסדנו; התקשרנו עם בתי כנסיות, הדפסנו הזמנות (המצו"ב), נסענו למקומות ושכונות שונות לפרסם הזמן והמקום של כינוסי הילדים של מחר, וכן הכינו ממתקים, אגוזים וכו' לחלק לילדים.

בשביעי של פסח סדרנו הפגישות במקומות דלהלן:

(א) בביהכ"נ "צמח צדק" בבארא פארק. השתתפו ר' זאב גייסינסקי והת' אליעזר ניסעלעוויטש.

(ב) בביהכ"נ של הר' אושפאל בבארא פארק. השתתפו הת' ברוך שלום לפקיבקר והת' אברהם זרח נאטיק. והת' אלימלך גורוויץ.

(ג) בביהכ"נ של הר' פאסטערנאק בפלעטבוש. השתתפו הת' אהרון אברהם סירוטה ו[.].

(ד) בביהכ"נ של הר' סימפסון בברייטען ביטש. השתתפו הת' מנחם מענדל אוקוניב, בנציון יצחק פיל, נפתלי הערץ כץ, חיים לייב יאוויטש, חיים ניסעלעוויטש, בצלאל לשס, יעקב חזן.

(ה) בביהכ"נ של הר' [. .] בפלעטבוש השתתפו הת' משה חיים לוינ, דובער יוניק, יצחק זלמן סירוטה, דוד ניסעלעוויטש, נפתלי גרינבערג, וחיים מנחם מענדל סירוטה.

בכל מקום היו כעשרה ילדים.

כן גם במוסדנו "פרי" הייתה מסיבה. נכחו כ- 15 ילדים וכ- 11 ילדות. עם הילדים פעלו ר' יוסף צבי וואלאוויק ור' שלמה גאלפערין. ועם הילדות – לאה לוינ.

בכל המסיבות סיפרו לילדים ענינו של שביעי של פסח וה"ם הכירוהו תחלה", חלקו ממתקים, שרו שירים, אמרו פסוקים וכו'.

ניסן תשמ"א

שער ההגדה של שנת תשמ"א

ב"ה

יום ד' ד' ניסן תשמ"א

על ההודעה שהדפסנו
עשר אלף עותקים של הגדה
של פסח בהוצאה חדשה
הואיל כ"ק אד"ש לענות:

נל' [נלקח]

נת' ות"ח.

ודבר בעתו-

בסמיכות לראש חודש

ניסן

חודש הגאולה. ודשנת

הקהל.

אזכיר עה"צ.

Благословение Любавичского Ребе שליט"א, произнесенное им во время посещения коллективного Седера для иммигрантов из России, в первую ночь Песаха 5739 года:

א כשר'ן און א פריילעכן פסח, און איר זאלט בקרבן ממש באגעגענען זיך מיט אייערע קרובים און פריינט, וועלכע געפינען זיך נאך איר "יענע" לענדער, וק'ן ר'א, און איר זאלט איבער א יאר פראווען פסח אין ירושלים עי"ק צוזאמען מיט משיח צדקנו, כשורות טובות, גוטע ידיעות און אלעס בעסטע.

הרגום מברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת ביקורו בחסדו שנתערך עבור יוצאי רוסיה ע"י מוסד "פרי"א, ליל א' דחגה"פ, ה'תשל"ט.

א כשר'ן און א פריילעכן פסח, און איר זאלט בקרבן ממש באגעגענען זיך מיט אייערע קרובים און פריינט, וועלכע געפינען זיך נאך איר "יענע" לענדער, וק'ן ר'א, און איר זאלט איבער א יאר פראווען פסח אין ירושלים עי"ק צוזאמען מיט משיח צדקנו, כשורות טובות, גוטע ידיעות און אלעס בעסטע.

הגהות כ"ק אד"ש על נוסח הברכה בליל הסדר תשל"ט

קדושה

הרגום מברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת ביקורו לפני עריכת הסדר עבור יוצאי רוסיה ע"י מוסד "פרי"א, ליל א' דחגה"פ, ה'תשל"ט.

א כשר'ן און א פריילעכן פסח, און איר זאלט בקרוב ממש באגעגענען זיך און זיין צוזאמען מיט אייערע קרובים און פריינט, וועלכע געפינען זיך דערווייל אין "יענע" לענדער, ובחירת. און איר זאלט איבער א יאר פראווען פסח אין ירושלים עי"ק צוזאמען מיט משיח צדקנו.

כשורות טובות, גוטע ידיעות און אלעס בעסטע.

הגהה שניה של כ"ק אד"ש על נוסח הברכה בליל הסדר ה'תשל"ט

תשורה משמחת הנישואין - ד' ניסן ה'תשס"ט

Благословение Лжбавичского Ребе а שליט"א
во время посещения коллективного Сейдера
для иммигрантов из России,
в первую ночь Песаха 5740 года:

Кошерного и веселого Песаха, и ~~чтобы~~^י ~~взять~~^י кошерность и
веселье на весь год, чтобы был еврейский год во всех отношениях .

И чтобы в скором будущем встретиться с родственниками, вместе
со всем еврейским народом בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו
в настоящем и полном освобождении Мошиахом Цидкейну /праведным
Мошиахом/.

Кошерного и веселого Песаха וברוחניות .

* * *

בס"ד. ברכה כ"ק אדמו"ר שליט"א
בעת ביקורו באומי עריכת הסדר עבור יוצאי רוסיה ע"י מוסד "פרי",
ליל א' דחגה"פ ה'תש"מ.
הרגום מרוסיה
א כשר'ן און א פריילעכען פסח,
און מיטנעמען די כשרות און די פריילעכקייט אויף א גאנץ יאר, עס זאל
זיין א אידישער יאר אין אלע הינזיכטן.
און בקרוב ממש טרעפן זיך מיט די קרובים, צוזאמען מיטן גאנצן אידישן
פאלק, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, אין דער אמת'ער און פולער
באפרייאונג דורך משיח צדקנו.
א כשר'ן און א פריילעכען פסח בגשמיות וברוחניות.

* * *

הגהות כ"ק אד"ש על נוסח הברכה בליל הסדר ה'תש"מ

מנחם מענדל הלוי ומיכלא רחל שיחיו לוינ

בס"ד. ברכה כ"ק אדמו"ר שליט"א
בעה ביקורו באולם עריכה הסדר עבור יוצאי רוסיה ע"י מוסד "פרי",
ליל א' דחגה"פ ה'תשמ"א,
תרגום מרוסית.

א כשר'ן און א פריילעכען פסח,
און מיטנעמען די כשרות און די פריילעכקייט אויף א גאנץ יאר, עס זאל
זיין א כשר'ער און א פריילעכער יאר אין אלע הינזיכטן,
און איר זאלט אינגליכן באגעגענען זיך מיט אייערע קרובים און פריינט,
וועלכע געפינען זיך נאך דערווייל פון יענער זייט פון דעם "אייזערנעם
פארהאנג".

עס זאל זיין זמן ו'דחונ' - א פולשטענדיקע באפרייאונג, און אלע צוזאמען
באגלייבט מיט צדקנו, און דאס וועט ברענגען א באפרייאונג פאר אלע אידן
און פאר דער גאנצער וועלט,
ובשמחה ובטוב לבב.

הגהות כ"ק אד"ש על נוסח הברכה - באידיש וברוסית - בליל הסדר למבוגרים ה'תשמ"א

Благословение Любавичского Ребе שליט"א
во время посещения коллективного Сейдера
для иммигрантов из России
в первую ночь Песаха 5741 года:

Кошерн^{ей} ^и весел^{ей} ^и праздник Песах,
и ^{чтобы} ^{взять} кошерность и веселье на весь год, чтобы был кошерный
и веселый год-во всех отношениях.
Чтобы вы в скором ^{всмысле} встретились с вашими родственниками и друзьями,
которые пока еще находятся по ту сторону "железного занавеса".
Чтобы был ^{полное} ^{освобождение} - ^и ^{чтобы} ^{все} вместе
встречали праведного Мошиаха, и это принесет освобождение всем евреям
и всему миру,
ובשמחה ובטוב לבב /с радостью и хорошим настроением/.

* * *

תשורה משמחת הנישואין - ד' ניסן ה'תשס"ט

בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בעה ביקורו באולם עריכת הסדר עבור ילדים יוצאי רוסי' ע"י מוסד "פרי",
ליל א' דחגה"ט ה'תשס"ט.
תרגום מרוסית.

א כשר'ן און א פריילעכן פסח, און מיטנעפען די כשרות און די פריילעכקייט
אויף א גאנץ יאר.
איר זאלט האבן הצלחה אין לימוד התורה - הסירות און נגלה, און באווירקן
אויף אייערע עלטערן, קרובים און פריינט, אז אויך זיי זאלן זיך פירן אויף
כשר'ן אופן. און דאס וועט מוסיף זיין אין ברכות ה', אין די ברכות פון
דעם אויבערשטן אין אלעך וואס מען נויטיקט זיך.
זאל יעדערער פון אייך זיין א חסיד, ירא שמים און ~~ל~~ למדן, און איר
זאלט האבן א געזונטן יאר, א כשר'ן יאר און א פריילעכן יאר,
און בקרוב ממש דערנאָנטערן די גאולה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

[שרם זאחן הכריזו הילדים/ יחי אדוננו מורנו ורבענו".
אח"כ שרו "רוי וואַנט משיח נאו", וכ"ק אדמו"ר שליט"א רקד על בקוד
ומח' כפיו הק'"]

גהות כ"ק אד"ש על נוסח הברכה - באידיש וברוסית - ליל הסדר עבור הילדים במוסד 'פרי' בשנת ה'תשמ"א

Благословение Любавичского Ребе שליט"א
во время посещения коллективного Сейдера
для детей - иммигрантов из России,
в первую ночь Песаха 5741 года:

Кошерн ~~б~~ и веселы́ праздник Песах и ~~чтобы~~ "кошерность" и
веселье на весь год.

Чтобы вы имели успех ~~в~~ /в изучении Торы -
хасидизма и nigleh/ и повлияли на ~~ваших~~ родителей, родственников и
друзей чтобы они тоже вели себя кошерным образом. И это увеличит в 'ה
- в благословениях Е-га во всем ~~нуждающ~~ ^{еще более} ~~нуждающ~~.

Чтобы каждый из вас стал ~~и~~ ירא שמים ולמדן, חסיד/хасид, F-гобязанный
и Ученый/, и чтобы вы ~~были~~ здоровый год, кошерный год и веселый год,
и в скором будущем ~~присутствии~~ ^{искоряние} ~~освобождении~~ ^{здесь} ~~освобождении~~ ^{здесь} ~~освобождении~~ ^{здесь}
- праведным Мошмахом.

[После благословения, дети поздравили Любавичского Ребе שליט"א,
затем пели песню "Уи уонт Мошмах нах" ("וי חותין מושנח
сейчас") и Любавичский Ребе שליט"א ^{апплодировал} ^{рукоплескала} ^{детям,} ^{участвуя}
в пении и веселье.]

* * *

מנחם מענדל הלוי ומיכלא רחל שיחיו לוינ

בס"ד.

ברכה כ"ק אדמו"ר שליט"א

להת' שיחיו, בעת ביקורו בחו"ת לפני עריכת הסדר,

ליל א' דחגה"פ ה'תשמ"א.

א כשר'ן און א פריילעכץ פסח.

און אזוי ווי דעם יאר גייט מען אריין אין פסח גלייך פון שבת, וואס

שבת איז ענינו הענוג, "וקראח לשבת עונג" - זאל מען ממשיך זיין די כשרות
לשמה און הענוג על כל השנה כולה, וזמני
דורך דערויף וואס מ'מאכט די אכלי אויף דעם, דער ענין פון הענוג

שבתורה, פנימיות החורה - דער לימוד פון פנימיות החורה.

און דער הענוג זאל שטייך בגלוי, אזוי ווי אלע ענינים פון פסח שטייען

אויף בגלוי.

און דורך דעם ענין פון "יפוצו מעינותיך חוצה" טוט מען אויף ביאת

משיח צדקנו, גלייך - "מיד הן נבאלין",

ובמילא וועט זיין לשנה הבאה בירושלים כפשוטו.

"ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים", ווי מ'זאגט היי-יאר (די ערשטע

נאכט פון פסח) און "ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים", ווי מ'וועט זאגן

איבער-א-יאר (אויך די ערשטע נאכט פון פסח).

בגאולה האמתיקה והשלימה, ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

וואס דאס וועט זיין א הכנה קרובה צו דעם "יום שכולו שבת ומנוחה

לחיי העולמים".

א כשר'ן און א פריילעכץ יו"ט.

* * *

[אח"כ ביקש כ"ק אדמו"ר שליט"א שישימו נר יו"ט שברכו עליו (עם-ב-ב)

שחה-ב-ב) - במקום שכל הת' שיחיו יראו אותו בשעה הקידוש.

והסביר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בשעת מ'ן הויבט אן מאכן קידוש (בשבת ועד"ז ביו"ט) איז "טוב ליחן

עיניו בנרות".¹¹ ומובן, אז דער ענין וואס טוט זיך אויף דורך דעם

עמוד ראשון מהגהות כ"ק אד"ש על נוסח הברכה לתלמידי הישיבה בליל הסדר ה'תשמ"א

תשורה משמחת הנישואין - ד' ניסן ה'תשס"ט

- ב -

א"צ ווען ער איז נוהן עיניו אין די נרות וואס מען האט געמאכט א ברכה אויף זיי, (נר-נר) 3-11 ער נעמט.

נוסף לזה: נרות שבת ויו"ט סוען אויף כמה ענינים: "שלא יכשל בעץ או באבן"; בשעת מען עסט די סעודה לאור הנר איז זעק "בבית" עונג שבת" (ויו"ט); ועוד. דאס די אלע ענינים איז דוקא בנרות שמכרכבים עליהם. א"צ כצ"ס 45

דערפאר האבן זיין בשעת הסעודה (ולא רק בעת הקידוש) עכ"פ איין נר שמכרכו עלי'.

אנשים
דברים
הנרות
ע"פ
ה'תשס"ט
11
12
13

ובפרט ביו"ט, וואס מען מאכט אויך ברכת שהחיינו בעה הדלקת הנרות - וואס דאס גיט צו א הוספה אין די נרות, און אין די אלע ענינים (פעולות) וואס די נרות טוען אויפן.

- 1) ישע"י נח, יג. וראה סוד ושו"ע אדה"ז או"ח ה"ס רמב.
- 2) דעת הגמרא למטה ופ"ק אדה"ז או"ח ה"ס רמב.
- 3) אגה"ק הידועה דהבעש"ט - נדפסה גם בכש"ט (הוצאת קה"ח) בתחלתו.

נראה
(11)

- 4) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
- 5) ראה לקו"ש ח"ב ע' 543.
- 6) בברכת "אשר גאלנו", מפסחים קטז, ב (במשנה).
- 7) שחל במוצאי שבת - שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ג סמ"ט, וש"נ.
- 8) א"צ אג"ק אג"ק ע"פ שו"ע אדה"ז או"ח ה"ס רמב.
- 9) וכן ביקש ב"הדר החורה".
- 10) שהרי הקידוש דיו"ט יש לו כל דיני קידוש של שבת כו' - שו"ע אדה"ז סרע"א ס"ד.
- 11) שו"ע אדה"ז או"ח שם ס"ט.
- 12) שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רסג.
- 13) שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט
א"צ ע"פ ה'תשס"ט

עמוד שני מהגהות כ"ק אד"ש על נוסח הברכה לתלמידי הישיבה לבליל הסדר ה'תשמ"א

לזכות

החתן הת' הרב **מנחם מענדל הלוי** ש"י

הכלה המהוללה מ' **מיכלא רחל** תחי'

לוי

נדפס על ידי
משפחתם שיחיו

נישואין דכל אחד ואחת מישראל (גם איש פרטי)
הוא ענין הקשור עם הנישואין דכנסת ישראל והקב"ה בימות המשיח שלכן
מסיימים וחותמים השבע ברכות דנישואין בענין הגאולה
"מהרה כו' ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים וגו'"
(משיחות ש"פ תצא, י"ד אלול ה'תש"א - מוגה)